

HORSKOU STEZKOU

SPRÁVA KRKONOŠSKÉHO NÁRODNÍHO PARKU

www.krnapp.cz

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAZAMY GRANICE

Spojení příjemné vycházky a poznání, to jsou naučné stezky. V brožuře, kterou držíte v rukou, jsme jich pro vás prošli celkem deset. Všechny naučné stezky jsou vyznačené na mapě celého Krkonošského národního parku, za každým z textů najdete i orientační mapku každé trasy. Tvůrci našich naučných stezek jsou krkonošská města, zájmové organizace, zapálení jednotlivci a v neposlední řadě i Správa KRNAP. Většina stezek tvoří různé dlouhé okruhy, najdete zde ale i jednu obrátkovou. Při plánování výletů si všimněte kilometráže v záhlaví textů. Najdete tu totiž

jednokilometrovou stezku, která poslouží jako zajímavý cíl vycházky, ale i šestnáctikilometrový okruh, jenž sám představuje zajímavý námět na výlet. A že je z čeho vybírat: na své si přijdou milovníci historie, architektury, řemesel i přírodních zajímavostí. Jednotlivé texty si nekladou za cíl nahrazovat informační panely naučných stezek. Slouží spíše jako upozornění na zajímavosti na jejich trasách a rozcestník pro návštěvníka Krkonoš, a protože národní park najdeme i na polské straně hranic, přidáváme také jednu stezku od našich severních sousedů.

Okolí Berghausu je doslova podkopané štolami a jámami

Hornická naučná stezka Berghaus, Černý Důl

okružní

1 km, převýšení 120 m

Okružní naučná stezka věnující se hornické historii se nachází v podkrkonošském Černém Dole, kam vás dovede levostranná odbočka ze silnice z Vrchlabí do Trutnova. Naučná stezka se nachází přibližně dva kilometry od náměstí v Černém Dole, kde se napojíte na modré turistické značení a vyhledáte směr na Tetřeví boudy. Po cestě k naučné

stezce vám bude dělat společnost říčka Čistá. Ke stezce budete muset trochu stoupat, protože vede okruhem v lese mezi Černým Dolem a Hrnčířskými Boudami, ale určitě stojí za to. Prevýšení dvě stě metrů na dvou kilometrech hravě zvládnete. Po kilometru a půl silnice končí u penzionu Myslivna a druhá část cesty k naučné stezce se stává klidnější.

Kilometrový okruh, který je napěchovaný informacemi, zvládnete i s dětmi, které snadno podlehnou nádechu hornického tajemna. Stezka je přístupná od jara do podzimu. V letních vedrech

může zajímavý a poučný výlet za hornickou historií přinést příjemné zchlazení. Hornická stezka nevyužívá turistické značení, vede lesními pěšinami po vlastních značkách. Provede vás hornickou historií od prvních hledačských snad středověkých prospektorů až po novodobou historii dvacátého století. Z bezpečnostních důvodů nepřístupná, ale zajímavá místa pod povrchem přiblíží fotografie na jednotlivých panelech naučné stezky. Do útrob kopce doslova provrtaného šachtami a chodbami si troufli zkušení jeskyňáři, kteří pro vás podzemní zajímavosti nafotili. Přípravě stezky předcházel rozsáhlý speleologický průzkum zdejšího podzemí.

Na prvním zastavení se seznámíte s trasou hornické stezky Berghaus a počátky osídlení této části Krkonoš. Kdo byli první odvážlivci, kteří se vydali z bezpečí vnitrozemí do tehdy neobývaných hor, a co je hnalo do míst, kde byla den za dnem zkoušena jejich vůle k přežití a tvrdé práci? Vidina bohatství sem ke konci čtrnáctého století přivedla první hledače drahých kovů. Po několik staletí tu kovkopové těžili nejen železnou rudu, našli tu dokonce i zlato a stříbro. Doly se pojmenovávaly po svatých, u nichž se horníci přimlouvali za hojnost nalezišť a zachování vlastních životů, protože středověké dolování bylo velmi nebezpečné. Z této doby pocházejí názvy dolů jako Svatý Antonín či Pomoc Boží. Ostatně boží pomoci zde bylo opravdu třeba: závaly dolů, pronikání vody do důlních šachet a otravy zkaženým důlním vzduchem ohrožovaly horníky prakticky po celou dobu těžby. Za takové riziko to ovšem horníkům i jejich rodinám stálo. V období největšího rozmachu těžby se zde prý dobře užívalo až dvě stě hornických rodin. Hornická profese však nebyla jen o kutání v dolech a vynášení rudy na povrch.

Autor stezky Radko Tásler při vedené prohlídce

Jeden ze skalních výchozů v blízkosti naučné stezky

V těsné blízkosti kutisk museli kovkopové prokazovat také znalosti v úpravě vykutané horniny, aby z ní bylo možné získat ceněnou rudu. Druhé zastavení je věnováno prostoru, na němž k takovým úpravám docházelo. I zde byli horníci vystavováni nebezpečí, když vdechovali arzen, který se uvolňoval při tepelném zpracování horniny s obsaženou rudou. Škodlivé účinky arzeny byly známy už od středověku, ochranné pomůcky však ani zdaleka nedosahovaly dnešních kvalit.

Třetí zastavení je věnováno geologickému vzniku a formování Krkonošského masivu. Na jejich vzezření se podílely a stále ještě podílejí vnitřní síly Země a vnější činitelé, jakými jsou zde především voda a mráz. Skalní věže, z nichž jednu si můžete prohlédnout na třetím zastavení, jsou ukázkou velmi tvrdých a odolných hornin, které dobře odolávají zvětrávání a vystupují tak nad úroveň terénu.

Jistě znáte úsloví o ohni, že je dobrým sluhou, ale zlým pánem. V hornictví platilo a platí totéž i o vodě. Dobře využitý a svázaný vodní živel usnadňoval

horníkům práci při čištění rudy, při rýžování zlata ve zlatonosných potocích, voda také poháněla hamry na samém konci zpracování rud a vůbec vykonávala těžkou práci, na niž lidské síly nestačily. Na druhou stranu způsobovala velké škody, když zaplavovala chodby a štoly. Tam, kde voda prosakovala méně, se vybírala ručně džbery. Postupem času ale horníci museli vynalézat stále důmyslnější způsoby, jakými odčerpávali vodu z dolů. Průsaky vody do důlních děl se lidé naučili vcelku dobře řešit. Přesto se však nedokázali vodě zcela ubránit, a sice tehdy, když se omylem prokopali do kaverny – výduť naplněné vodou. Zaplavení dolu bylo v takovém případě velmi rychlé, a pokud se horníkům nepodařilo vyplavat, způsobovala prokopání takovýchto skrytých vodních nádrží ztráty na životech. Důlní práce a průvaly vody do šachet a chodeb měly i další odvrácenou stranu. Narušení vodní rovnováhy v podloží mělo někdy za následek nevratné změny ve spodních vodách, které postihly prameny v okolí a měly za následek jejich vyschnutí či ztrátu vydatnosti. O tom, jak je celý systém spodních vod provázaný, svědčí i příběh z padesátých

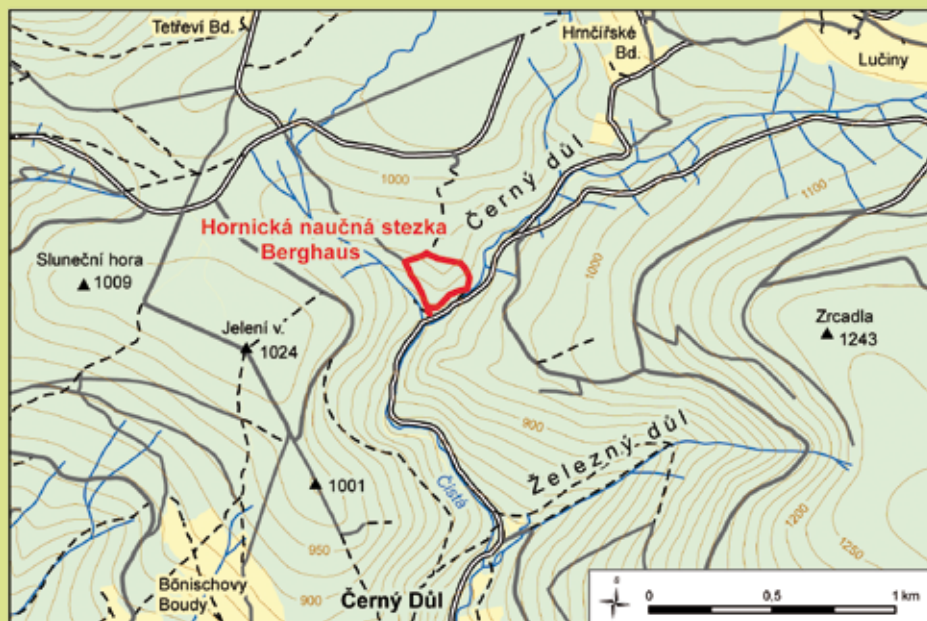
let dvacátého století, kdy v následku průvalu vod do jedné ze štol Berghausu poklesla vydatnost janskolázeňských léčivých pramenů. Jejich zachování podmínilo ukončení těžby. Ve dvacátém století se tu ale už netěžilo zlato a stříbro. Probíhaly tu průzkumy mocnosti ložiska smolince. Tuto radioaktivní uranovou rudu proslavila dvojnásobná laureátka Nobelovy ceny Marie Curie-Sklodovská. Strategický význam dalšího naleziště uranu v Krkonoších přesahoval území bývalého Československa. O těžbu uranu se zajímali v SSSR. Přesto bylo od původního záměru upuštěno v zájmu zachování krkonošského lázeňství. Prameny Janských Lázní jsou v neškodném množství obohaceny právě rozpuštěným uranem. Pozůstatkem těžby uranu je dnes zavalená osmdesátimetrová šachta. Dodržujte, prosím, bezpečnou vzdálenost a nevstupujte za zábradlí. Přestože byla šachta v minulosti zpevněná, aby se zabránilo řícení stěn,

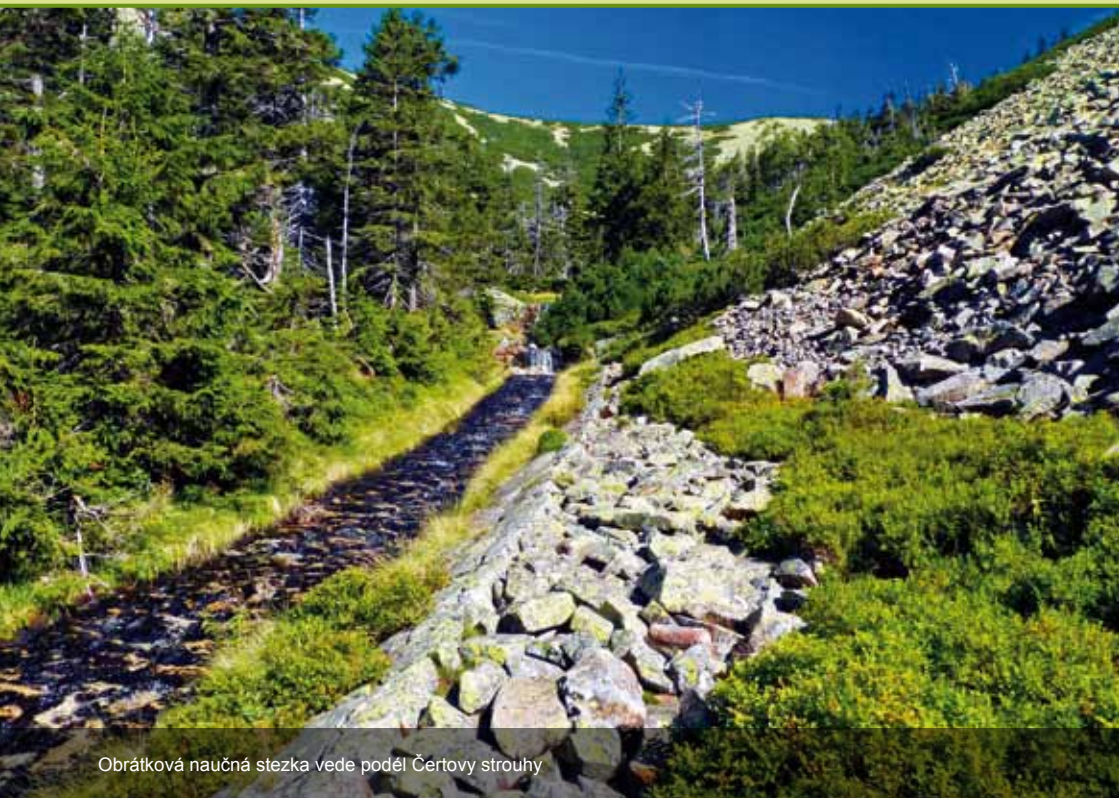

Říčka Čistá svádí vodu z okolních kopců

vodní režim v její spodní části doposud způsobuje její propadání. Opatrnost je proto na místě. Tajemství, které obestírá tuto šachtu, vám alespoň zčásti poddhalí informační tabule u zastavení číslo 8. Stezku uzavírá desátá tabule o těžbě uranových rud v Krkonoších.

Až se budete loučit s okruhem hornické stezky Berghaus, nepamenejte na tradiční hornický pozdrav „Zdař Bůh!“

Obrátková naučná stezka vede podél Čertovy strouhy

Čertův důl

Bouda U Bílého Labe
– kovárna a zpět

1,25 km, převýšení 150 m

K naučné stezce Čertův důl se dostanete překrásnou cestou údolím Bílého Labe, která vede ze Špindlerova Mlýna. Jejím výchozím bodem je bouda U Bílého Labe, kam vás pohodlně zavede modrá turistická stezka vedoucí přes Dívčí Lávky. Z autobusového nádraží se vydejte do centra, od náměstí přejděte po bílém obloukovitém mostu a pokračujte po protějším břehu Labe. Na rozcestí Pod Dívčí strání se dejte

směrem na Dívčí Lávky a boudu U Bílého Labe. Čeká vás pozvolné stoupání po pěkné asfaltce a hlavně líbivé přírodní scénérie tvořené řečištěm Bílého Labe. Tento levostranný přítok Labe pramení v Úpském rašeliništi a pojmenován je podle jeho zpěněných vod. Ještě než dojdete ke stezce, potkáte pět větších vodopádů. Nejpěknější podívanou poskytuje údolí Bílého Labe na podzim, kdy se listy stromů pestře zbarví v přípravách na vegetační klid. Necelých šest kilometrů cesty ze Špindlerova Mlýna vám zabere přibližně hodinu a půl. Zejména děti potěší odpočinková zóna s dřevěnými prolézačkami. K poučení o důsledcích nevhodného chování

turistů slouží hřbitov odpadků, kde je na jednom místě ukázáno, za jak dlouho se rozloží například lajdácky odhozený obal od bonbonů. Před samotnou návštěvou Čertovy strouhy se na boudě U Bílého Labe můžete občerstvit. Čeká vás kilometr a čtvrt dlouhá trasa. Naučná stezka je zaměřena na přírodní zajímavosti středních Krkonoš a především na hrazenářské dílo, které tu na ochranu před povodněmi postavili před více než sto lety. Vstup na stezku býval zpoplatněný, dnes ji můžete absolvovat zdarma. Naučná stezka vede druhou a z malé části i první zónou Krkonošského národního parku, prosíme tedy, nevstupujte mimo stezku. Pokud by to udělal každý návštěvník, jedinečné okolí Čertovy strouhy by bylo nenávratně poškozeno. Pokud jste k boudě U Bílého Labe přijeli na kole, uzamkněte své bicykly zde, naučná stezka není určena pro cyklisty.

Konec stezky se nachází u kovárny něco přes kilometr proti proudu strouhy. Odsud se vrátíte ve svých stopách zpět, nebo můžete pokračovat po lesní cestě směrem ke Špindlerově boudě.

Zurčící voda Čertovy strouhy zpěněná nesčetnými kaskádami a uzavřená do hlubokého údolí se strmými svahy si razí zhruba tříkilometrovou cestu od svého pramene až k ústí do Bílého Labe. Naučná stezka začíná nedaleko od soutoku u informačního srubu KRNAP, který je však z provozních důvodů uzavřen. Stezka je přístupná od jara do podzimu, mimo období se sněhovou pokrývkou.

Čertův důl je jedním z nejdlehlších údolí českých Krkonoš. Je součástí Sedmidolí, řady údolí s přítoky Labe a Bílého Labe (kromě Čertova dolu čítá ještě sedm dalších údolí, takže

Místa těžko přístupný terén překlenují dřevěné lávky

Stezka je doplněna o dřevěné informační tabule

Koryto Bílého Labe. Nejkrásnější je na podzim

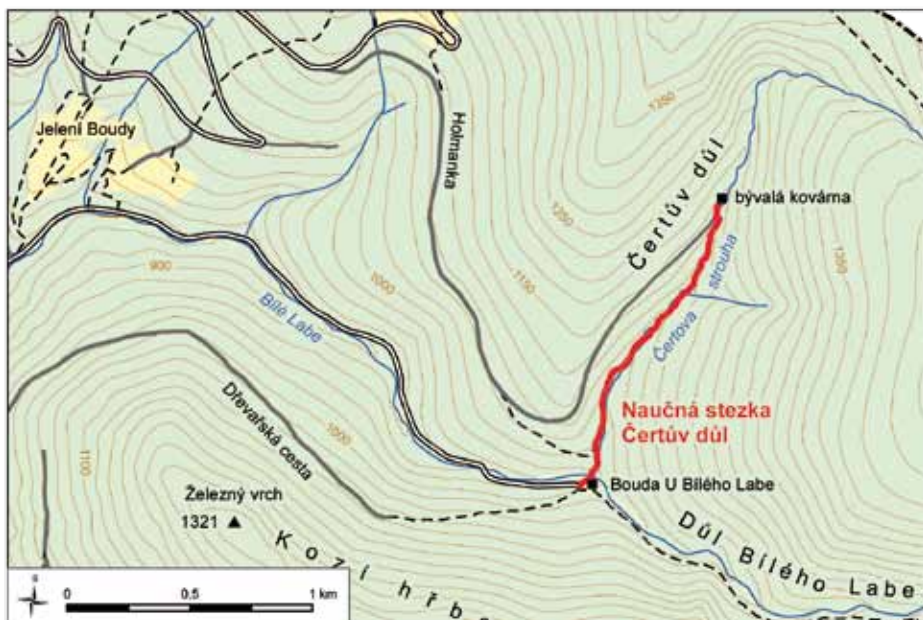
je vlastně osmidolím) a pojí se k němu smutná derniéra největšího krkonošského savce. V roce 1726 byl v Sedmidolím, uloven poslední krkonošský medvěd. Jeho stylizovaný portrét si můžete prohlédnout ve volně přístupné hale na zámku ve Vrchlabí.

Hluboko se zařezávající údolí ve tvaru velkého V vyhloubil vodní tok. Vzhledem k tomu, že je údolí obrácené k jihu, nemohlo se zde uložit větší množství sněhu, které by se přeměnilo v ledovec a vytvarovalo právě ledovcové údolí neboli kar, jaký známe z Obřích dolů či Labské jámy. Přestože je Čertův důl těmto údolím podobný, liší se způsobem vzniku. Úbočí horního Čertova dolu jsou téměř bezlesá a nachází se zde jedna z krkonošských lavinových drah, ale k sesuvům sněhu tu dochází pouze ojediněle a v malém rozsahu. Před většími lavinami chrání údolní svahy porost kleče a zakrslého smrku, který funguje jako přirozená zábrana, která zadrží až třetinu navátého sněhu. Charakteristickým znakem dolu jsou kamenná moře. Dobře viditelná jsou nad pravým břehem a v horní části údolí. Vypadají jak pozůstatky velkých rozbořených kamenných staveb, které se rozsyvaly po svahu, lidská ruka je však nevytvořila. Vznik kamenných moří je podmíněný mrazovým zvětráváním skalních výchozů. Méně časté je chemické zvětrávání, k němuž dochází pod povrchem, které vytváří bochníkovité droliny. Zdejší kamenná moře jsou zčásti pokryta ostrůvky zakrslých jehličnanů borovice a smrku, které zde přežívají nepříznivé povětrnostní podmínky.

Když se podíváte do koryta strouhy, mimo třpytící se vodu můžete zahlédnout i drobné odlesky na balvanech rozmístěných po celé délce toku. Malé lesknoucí se plošky patří tmavé slídě biotitu,

kteřá je součástí žuly, jež tvoří horninový podklad údolí. Zdejší žula byla spolu s dřevem použita jako stavební materiál hrazenářského díla, pro něž je Čertova strouha tolik zajímavá. Stejně jako na jiných horských tocích vznikaly přehrádky a umělé hrázky jako protipovodňové opatření. V letech 1901–2 tu bylo postaveno 43 příčných přehrázek, dlážděná koryta, boční opěrné zdi či trativody. Nacházejí se ve spodní části toku, takže si většinu z nich můžete prohlédnout na naučné stezce. Očím veřejnosti však musí zůstat skryto dalších tři sta metrů upraveného koryta, kam je již vstup zakázán. Specializované kamenické práce na přehrádkách vykonávali místní řemeslníci a odborníci z Tyrolska, kteří měli s podobnými díly zkušenosti. Na těžkou práci sem byli přivezeni trestanci z Valdic u Jičína a z Mírova. Sto dvacet mužů ve výkonu trestu zde vykopávalo a přemísťovalo tisíce kubiků horniny. Unikum zdejších hrazenářských

staveb spočívá v tom, že se bez větších oprav dochovaly v původním stavu a ve své bytelnosti přečkaly všechny povodně od roku 1902. Osvědčily se i při povodních v roce 1997, kdy vznikla obrovitá břehová nátrž v místě, kde přecházíte na druhý břeh strouhy. Před zvětralínami, které by velká voda mohla strhnout a přenést dále po proudu, kde by se staly ničivou masou poháněnou rozbouřenou vodou, chrání koryto podélná hráz s lávkou, po níž jste právě přešli. Opravdovou machrovinou je ale způsob spojování kamenů a dřeva. Vše je postaveno na sucho, beton byste tu hledali marně. Citlivě provedené hrazenářské dílo za století svého trvání zapadlo do okolní krajiny a učinilo ji malebnější. Takové by měly být všechny lidské stavby vetknuté do krkonošské přírody. Neměly by ji narušovat, ale přispívat ke genu loci, který dělá Krakonošovy hory zvláště neopakovatelným místem.

Starostův pramen, někdy také Exnerův pramen, najdete nedaleko léčebny Vesna

Lázeňská naučná stezka

Janské Lázně – Kostel sv. Jana Křtitele – Mariánská výšina – bývalý skokanský můstek – vyhlídka na lanovou dráhu – Hoffmanova bouda – léčivé prameny – německý kříž

6 km, převýšení 190 m

Město Janské Lázně s hlubokou lázeňskou tradicí a zvláštní atmosférou tvořenou nespočtem architektonicky cenných staveb, jež ochrannitelsky střeží Černá hora, zřejmě netřeba představovat.

Pro svou ideální polohu v nejvyšším českém pohoří se stalo vyhledávaným cílem turistů, klientů zdejších lázní, kteří využijí místní termální prameny, a v neposlední řadě i lyžařů, jež na úbočí Černé hory vítá nejdelší sjezdovka Krkonoš.

Zdejší Lázeňská stezka představuje dopolední či odpolední program pro ty, kteří se chtějí dozvědět něco víc o historii města, lázeňství i okolní krajině. Trasa naučné stezky začíná na janskolázeňském náměstí, kam se lze snadno dopravit autobusem.

Hned na náměstí se nachází první informační tabule věnovaná historii města Janské Lázně. Vývěry Janského

a Černého pramene předurčily místo, kde se bude nacházet náměstí. Dříve než si lidé uvědomili léčivou sílu zdejších pramenů, byly využívány k pohonu mlýnských kamenů dávno zaniklého mlýna. Budova kolonády stojí na jeho dřívějším místě. Rozvoj lázeňství na sebe nedal dlouho čekat a výstavné hotely, restaurace a penziony začaly měnit charakter údolí Janského potoka, který musel ustoupit výstavbě. Lázeňská atmosféra zdejších otevřených prostranství by se dala krájet. Nepřehlédnutelný je kostel sv. Jana Křtitele, u kterého se nachází další tabule naučné stezky. Pozorně si prohlédněte novogotický kostel s obdélníkovou lodí. Byl postaven v letech 1882–1885 a je velmi podobný kostelům, jež můžete vidět například ve Velké Británii. Za povšimnutí také stojí tepaná mříž, která odděluje vstupní část od hlavní lodi kostela. Nebojte se nahlédnout.

Lázeňská naučná stezka pokračuje po Horní promenádě, odkud je krásný výhled na město. Další ze zastavení po cestě na Hoffmanovu boudu

se nachází zhruba v místě, kde stál bývalý Krakonošův skokanský můstek. Po přestavbě na počátku dvacátých let minulého století měl můstek dvacet metrů vysoký nájezd a při závodech v roce 1925 se zde létalo přes 40 metrů. O dva roky později se dokonce jednomu ze závodníků vydařil skok dlouhý 55 metrů.

Z rozcestí nad Janskými Lázněmi si můžete prohlédnout dolní stanici lanovky na Černou horu. Její první předchůdkyně určená k přepravě osob byla postavena už v roce 1928. Měřila 3 174 metrů a překonávala převýšení 644 výškových metrů.

Nezapomeňte se při každé možné příležitosti podívat směrem do údolí na lázeňské město, které je příkladem precizně dotaženého urbanistického záměru. Zájemcům o historii města i jednotlivých objektů, které z vyhlídky můžete vidět, je určena kniha Janské Lázně: Procházka historií města pod Černou horou. K dostání je v kanceláři městského úřadu či zdejší knihovně.

Budova kolonády stojí na místě zaniklého mlýna

Hoffmanova bouda je dobrým výchozím místem k pěším túrám

V ohbí cesty nedaleko před Hoffmannovou boudou zurčí horní část Janského potoka, který protéká Janskými Lázněmi. Kvůli postupující výstavbě byl potok regulován a dříve hluboko se zařezávající údolí bylo zavezeno. Zanikla i romantická lávka, kterou lze dnes spatřit už jen na dobových pohlednicích a fotografiích. Pod náměstím Svobody je Janský potok sveden do podzemního koryta, znovu se vynořuje až za parkovištěm v horní části Dolní promenády. Na konci své cesty Janskými Lázněmi zprava přijímá vody Rudolfova potoka a ve Svobodě nad Úpou se vlévá do Úpy.

Dnešní Hoffmanova bouda byla postavena v roce 1857 jako hostinec a od té doby prošla několika přestavbami. Jméno získala po někdejším starostovi osady Černá Hora Wenzelu Hofmannovi, jehož příjmení v názvu boudy bylo dobovým užitím zkomolené. Poloha v sedle mezi Černým Dolem a Janskými Lázněmi přímo předurčovala boudu k tomu, aby se stávala cílem turistů. Po Hoffmannově boudě tu zásluhou podnikavého člena samosprávy Černé Hory, Johanna Erlebacha, vyrostla také hospoda, protože tu doposud žádné

místo k občerstvení nebylo. K posezení v penzionu Hoffmanova bouda vás naláká selský interiér, který navozuje krkonošskou pohodu. Komu by snad vycházka s lázeňskou tematikou stačila i z polovice, může využít autobusových spojů, které staví na zastávce v těsné blízkosti boudy. Po odpočinku v nejvyšším bodě naučné stezky vás opět čeká příjemný lesní úsek.

Zhruba po kilometru cesty Rudolfovým údolím od Hoffmannovy boudy narazíte na pramen, který nese název Panský, někdy též Pánský. Ať tak či tak, je to prý pramen lásky, jemuž jsou přisuzovány silné účinky na opačné pohlaví. Byla by proto škoda, kdyby pramen zůstal doménou panstva a všichni ostatní páni si také nemohli dopřát osvěžení.

Po dalším klesání lesem Rudolfovým údolím, pojmenovaným po korunním princí Rudolfovi Habsburském, směrem z lesů pod Hoffmannovou boudou, se můžete osvěžit ještě u dalšího pramene, pojmenovaného po starostovi Exnerovi (proto je někdy také označován jako Starostův pramen). Líbivě upravené okolí pramene včetně

kamenného koryýtka k nabrání vody vás jistě nadchne, navíc je zdejší voda velmi chladná a dobře chutná. Jeho nízká radioaktivita je způsobena rozpuštěným radonem, není se však třeba obávat – pro rozpuštěné radioaktivní minerály se zdejší voda užívá k léčebným procedurám. Voda, která se jinde stáčí a prodává v plastových lahvích, je zde volně dostupná a je vynikající.

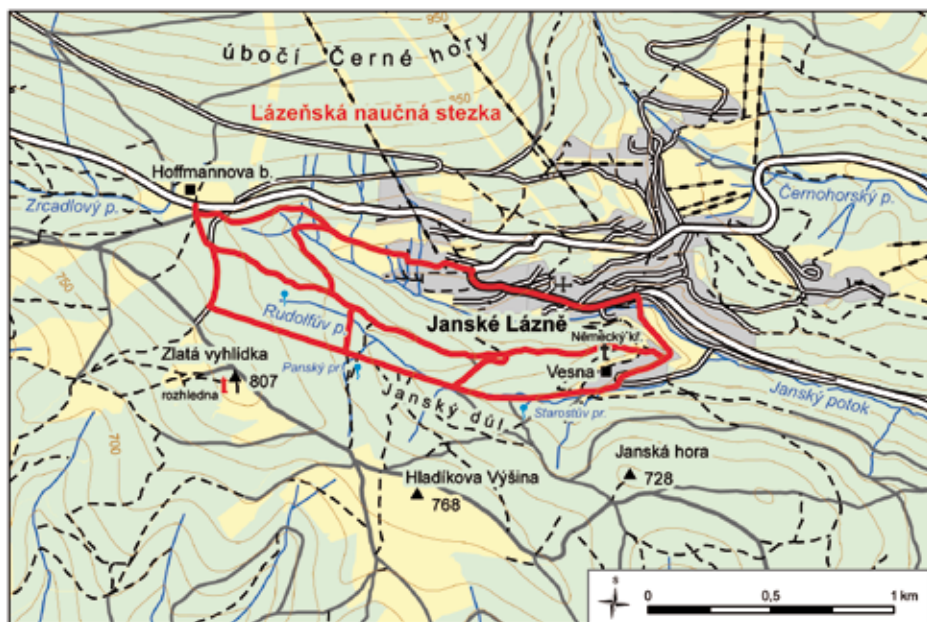
Na Mariánské výšině, nad léčebnou Vesna, se nachází zastavení naučné stezky, které je věnované historii kamenného německého kříže. Na jaře roku 1945 tu byli skupinou partyzánů zabiti němečtí občané Janských Lázní. Žulový kříž je připomínkou této události a označením hromadného hrobu zabitých Němců. Postavit ho nechali z vlastní iniciativy odsunutí Němci. Stavbě kříže předcházelo v roce 1993 referendum obyvatel Janských Lázní, ve kterém se občané vyjádřili pro vybudování pietního místa.

Německý kříž

Německý kříž pomalu uzavírá putování po známých krkonošských lázních. Přijďte pobejt do Janských Lázní!

Naučná stezka dobře slouží také hendikepovaným. Vzhledem k tomu, že se trasa ubírá zpevněnými cestami, byla zařazena do brožury Správy KRNP, jež je určená pohybově znevýhodněným turistům. Brožura s deseti prověřenými trasami je k dostání v informačních centrech a ke stažení na stránkách <http://www.krnap.cz/krkonose-bez-barier-1/>.

Okolí Rokytnice nad Jizerou je krajem krásných výhledů a malebných kapliček

Poznávací okruh Okolo Rokytnice

Dolní náměstí – Horní Kout – Horní Rokytnice – Sachrův hřeben – Horní Ves
– Horní Strana – Zimní Strana – Rokytnice (centrum)

11 km, převýšení 220 m

Pěšky i na kole lze poznávat krásy Rokytnicka. Na jedenáctikilometrové stezce Okolo Rokytnice vás jimi provede dvanáct zastavení. Okruh vedený po malebných úbočích kopců kolem Rokytnice vám poskytne nepřetržité množství krásných výhledů a několik možností na rozšíření vycházkové trasy. Odbočky od hlavní trasy jsou věnovány pašeráctví, dřevosochánám a Krakonošovi a lyžníkům. Známy český film, který

se pravidelně vysílá v zimě, se natáčel také v Rokytnici nad Jizerou. Jako jeden z exteriérů pro natáčení posloužila kaplička v Horní Rokytnici. Možná proto jsou vám malebná dřevěná stavení a bělostné kapličky usazené v kopcích tak povědomé. Na stezku Okolo Rokytnice se můžete napojit v kterékoli její části, protože tvoří kruh, takže se vždy spolehlivě vrátíte do vašeho výchozího bodu. Okruhem vás

spolehlivě provede značení tvořené úhlopříčně rozpůleným zeleno-bílým čtvercem. Přestože trasa několikrát stoupá do kopců a zase klesá směrem k Rokytnici, není fyzicky příliš náročná, protože je vedená po pěkných cestách s řadou odpočinkových míst. Informační brožuru i rady na cestu můžete získat v informačním centru v Horní Rokytnici.

Podle informačního letáku připraveného v češtině, polštině, angličtině a němčině se výchozí bod naučné stezky nachází na Dolním náměstí v Rokytnici nad Jizerou, stoupá do Horního Kouta a Horní Rokytnice, přechází po úbočí Sachrova hřebene do Horní Vsi a na Zimní Stranu, odkud se vrací do rokytnického centra. Během cesty překonává dvousetdvacetimetrové převýšení. V Horním Koutě se nachází první odbočka na jeden a půl kilometru dlouhou Pašeráckou stezku, na Stezku dřevosochání dlouhou jeden kilometr se napojíte ze Sachrova hřebene.

Výchozím bodem je rokytnické Dolní náměstí. Město ležící podélně v údolí Hušského potoka má náměstí dvě. Dolní náměstí zdobí secesní radnice postavená roku 1903. Radniční věž je vysoká 37 metrů. Stejně jako do jiných míst Krkonoš přivedlo do Rokytnice její první obyvatelé v průběhu 16. století dobývání nerostného bohatství. Největšího rozmachu se zdejší hornictví dočkalo za vlády Albrechta z Valdštejna, který horníkům poskytl značné úlevy. S předčasným odchodem tohoto vizionářského šlechtice dobývání rud z hlubin kopců Rokytnicka téměř ustalo. Postupně se zde začalo rozvíjet sklářství a drobné plátenictví. Většina obyvatel zůstala i po třicetileté válce věrná evangelickému vyznání, což vedlo k rekatolizačním misím římskokatolických kněží do této oblasti. Pozdější rozvoj zdejšího textilního

průmyslu spojený se zavedením tovární výroby vyvolal mezi drobnými tkalci rebelii. Z téhož místa je to jen pár kroků k prohlídce kostela sv. Michala. Vstup do interiéru je možný pouze během bohoslužeb. Kostel zasvěcený svatému Michalovi stojí v Rokytnici už od roku 1598. Nejdříve dřevěný protestantský kostelík vystřídal v osmnáctém století barokní zděný kostel, jehož základní kámen byl položen v roce 1753. Během dvou set padesáti let si kostel vyžádal dvě rozsáhlé rekonstrukce. První byla provedena v devadesátých letech devatenáctého století. Náklady na novou střechu, okna, obnovení interiéru a schodiště si mezi sebe rozdělily obec Rokytnice, zdejší věřící a hraběcí rod

Typická rokytnická roubenka

Kostel sv. Michala

Harrachů. Při druhé rekonstrukci v roce 1996 byla znovu opravena střecha a vnitřní malby. Nástěnné sluneční hodiny byly renovovány v sedmdesátých letech minulého století. Kostel sv. Michala je jeden ze šťastnějších svatostánků, které nepodlehly čtyřiceti letům náboženského temna, i když by také jeho omítka snesla příspěvek na rekonstrukci od nějakého štědrého mecenáše.

Stezka pokračuje do Horní Rokytnice a Horního Koutu. Provede vás mezi vleky rokytnického lyžařského areálu. Nástup turismu a pozdější rozvoj sportovních středisek přišel do Rokytnice krátce po druhé světové válce. V Horní Rokytnici se nachází Krakonošovo srubové městečko. Přestože je Rokytnicko v povědomí návštěvníků Krkonoš zapsáno jako malebná oblast plná roubenek, skanzen lidové krkonošské architektury zde neočekávejte. Poetický název nese chatková osada dříve patřící VDZ Jaroměř.

Na Kostelním vrchu, kam vás dále provede Poznávací okruh Okolo Rokytnice, stojí nejnámější z pěti kapliček, které

se nacházejí na katastrálním území Rokytnice nad Jizerou. V roce 1724 byla na Kostelním vršku postavena dřevěná kaplička, kterou její zděná nástupkyně vystřídala už za 44 let. Současná kaplička tu stojí od roku 1768. Kaplička je charakteristická cibulovitou vížkou, na níž sedí zvonička. Oplechovaná střecha je natřená na zeleno a je odsud moc pěkný výhled. Zmoženým vandrovníkům se naskytne možnost posezení na fortelných dřevěných lavicích se stolem. Podobných drobných církevních staveb je v okolí Rokytnice pět. V obhospodařované krajině napočítáte také větší množství božích muk a křížků.

Huťský potok získal své jméno podle sklářské huti, kterou zde provozovala rodina Schürerů. Pramení pod boudou Dvoračky a na konci své cesty se u osady Zadní Blansko vlévá do Jizery. Jeho dřívější název Rokytnice, odvozený od vody tekoucí mezi vrbami, dal název i městu obklopujícímu jeho koryto. Jako námět k dalšímu výletu může posloužit dvacet metrů vysoký Huťský vodopád, který se nachází

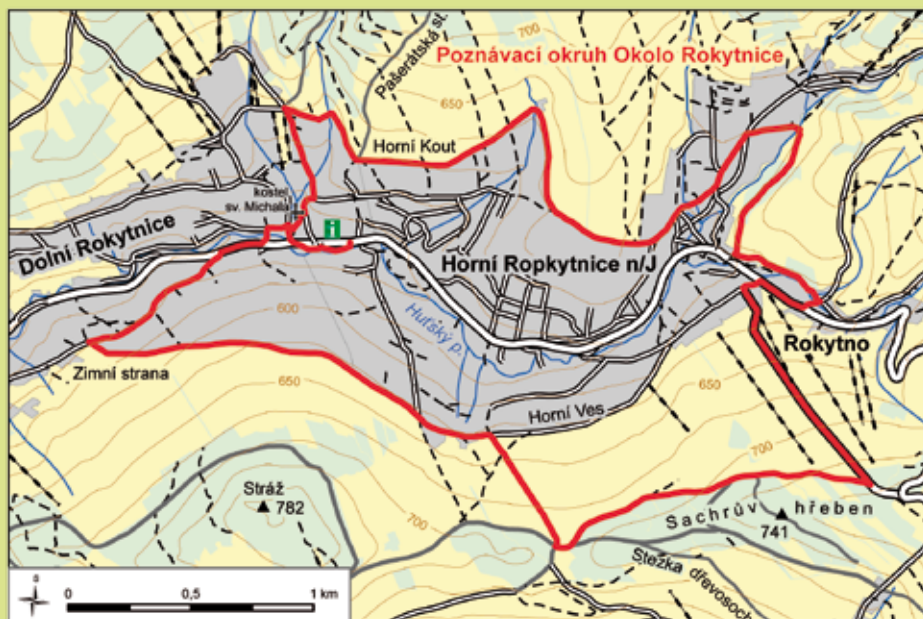

festival se koná v nedalekém Františkově každoročně vždy na přelomu června a července. Některé výtvary, které vznikly za použití motorové pily, uvidíte na této tematické stezce.

asi jeden a půl kilometru od Horní Rokytnice na modře značené turistické stezce směřující na Dvoračky.

Ze Sachrova hřebene se můžete odpojit na jeden kilometr dlouhou Stezku Dřevosochání. Tradiční dřevosochařský

V Nové Vsi si pozorně všimněte krásných roubenek typických pro krkonošskou lidovou architekturu. Do hranolu otesané mohutné trámy roubenek byly spárované jilem a slámou, proto se spáry bílíly. Typickými barvami dřevěných obydlí byla červená, hnědá a zelená. Dřevěné či zděné části zápraží, těsně přilepené na chalupu, sloužily jako závětrná spojnice obytné části se suchým záchodem. Jsou typické pro roubenky vystavěné v nepříznivých klimatických podmínkách. Zpět do výchozího bodu poznávacího okruhu Okolo Rokytnice vás kulturní krajinou luk Zimní Strany, vybíhajících ke hraně lesa, jenž do nich zapouští své zelenavé výběžky, přivede zpět na Dolní náměstí. Na shledanou v Rokytnici!

Zámek Žacléř

Po stopách Jana Amose Komenského

Žacléř náměstí – železniční nádraží – jáma Jiří – Důl Jan Šverma – památník zemřelých vězňů – Růžový palouček

10–12 km

Východokrkonošské město Žacléř je spojené nejen s těžbou uhlí a zajímavou geologickou minulostí, ale i s velkým českým náboženským a pedagogickým reformátorem, biskupem Jednoty bratrské, Janem Amosem Komenským. Dějinné události dvacátých let sedmáctého století způsobily, že se zde Komenský zdržel na cestě do polského Lešna. Zdejší naučná stezka, jež má v názvu jméno učitele národů,

je mimo jiné připomínkou toho, že po bitvě na Bílé hoře se zvedla vlna emigrací českých protestantů, která znamenala odliv části náboženské inteligence z Českého království.

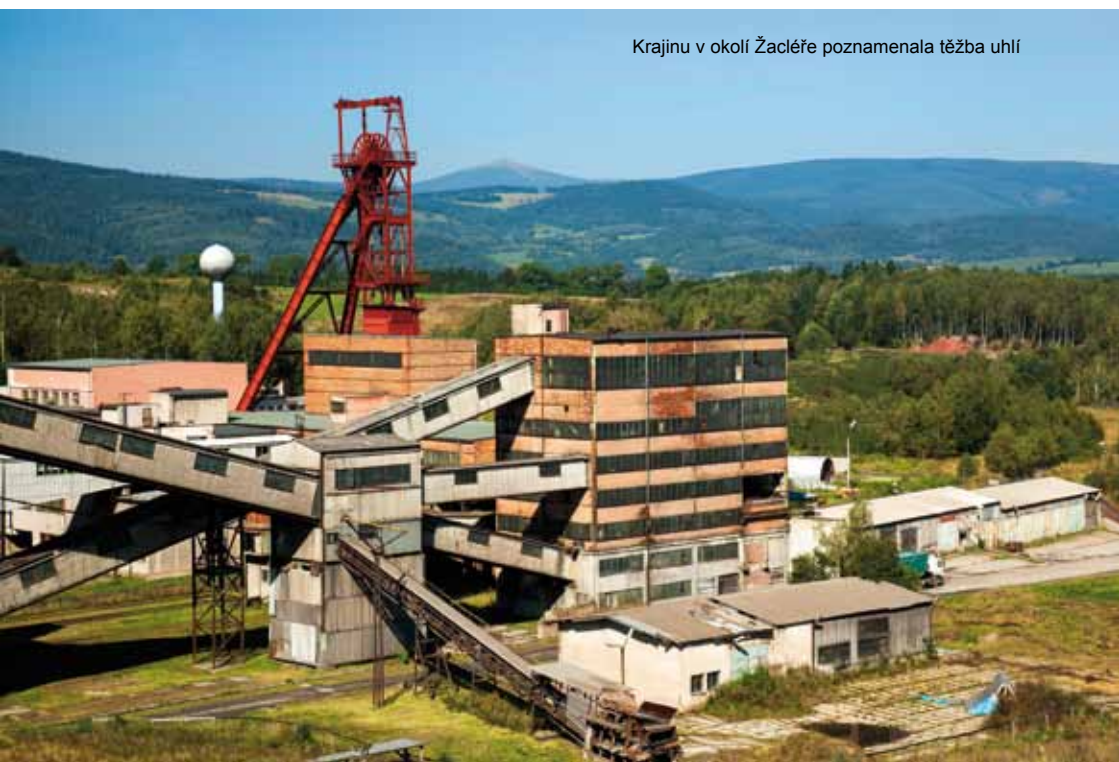
Naučná stezka Po stopách Jana Amose Komenského vychází ze žacléřského Rýchorského náměstí, které je zároveň jejím prvním zastavením. Historie města byla vždy neodmyslitelně spjata

s hornictvím. Už v roce 1570 získal rychtář Jakob Raabe povolení hledat na Žacléřsku uhlí a železnou rudu. První část stezky je věnována historii města a rozvoji zdejšího průmyslu, v další části se dozvíte o těžbě uhlí a důlní činnosti. Poté, co stezka vyjde ze samotného Žacléře, se ubírá podhorskou krajinou a prochází žacléřskými osadami a přidruženými obcemi a končí na Růžovém paloučku, kde se Jan Amos Komenský rozloučil s vlastí. Zpět do Žacléře se můžete dostat ve vlastních stopách, nebo pokračovat po žluté turistické trase až za Bobr a neopakovat žádnou část cesty. Druhá možnost cesty natáhne okruh na přibližně 16 kilometrů.

První písemná zmínka o hradu Schetzler, úzce spjatým s počátečním vývojem města, pochází z roku 1334. V šestnáctém století bylo pod hradem založeno město Berndstadt, později

přejmenované na Žaclěř. Blízkost obchodní stezky vedoucí do Slezska přinášela obyvatelům podhorského městečka výhody pramenící z čilého obchodního ruchu. Každá mince má však i dvě strany, o čemž se zdejší obyvatelé opakovaně přesvědčovali téměř pokaždé, když vypukl nějaký válečný konflikt. Po známé stezce táhla vojska, mnohdy zbídačená a vyhladovělá, která s sebou přinášela nemoci a odnášela uloupené potraviny. Zásadní rozvoj města je úzce spjat s těžbou kamenného uhlí a rozvojem průmyslu v polovině 19. století. Na zdejší neúrodné půdě se nedařilo konzumním zemědělským plodinám. Jednomu rostlinnému druhu však přece jen vyhovovala. Tímto horským otužilcem byl len, a tak se zde po čase mohlo rozvinout lnářství a v období velkého průmyslového rozmachu i přádelna lnu, teprve druhá v pořadí v celém Rakousku-Uhersku a jediná poháněná parou, nikoli vodou.

Krajinu v okolí Žacléře poznamenala těžba uhlí

Morový sloup dominuje Rýchorskému náměstí v Žacléři

Mistrně ztvárněný andělíček na žacléřském morovém sloupu

Rozmach průmyslu s sebou přinesl také postupnou modernizaci města. Původní roubené příbytky zdejších horníků nahradily domy z odolnějších materiálů. Jeden z mála dodnes dochovaných roubených domů je dnes v centru města na Rýchorském náměstí, kde si můžete také prohlédnout řadu měšťanských domů charakteristických výrazným podloubím, pro které se jim říká podsíňové.

Další ze zastavení naučné stezky je věnováno zdejšímu kostelu Nejsvětější trojice a přilehlé barokní faře. Pod výzdobou interiéru kostela je podepsán Jiří František Pacák, žák slavného sochaře Matyáše Bernarda Brauna. Od stejného autora pochází Mariánský sloup na Rýchorském náměstí.

Žacléřská porcelánka Keramtech, která je dalším zastavením v putování po stopách Jana Amose Komenského, byla založena v roce 1878 rodinou Pohlů, jež podnik vlastnila až do znárodnění v roce 1945. Výrobu talířků a hrnečků zde ale nehledejte. Keramtech se v poválečném období rychle specializoval

na výrobu technického porcelánu pro slévárenský průmysl. Flexibilní změny určené poptávkou porcelánců umožnily fungovat dodnes, na rozdíl od mnoha jiných podniků v kraji, které nepřežily ekonomické krize a politické změny.

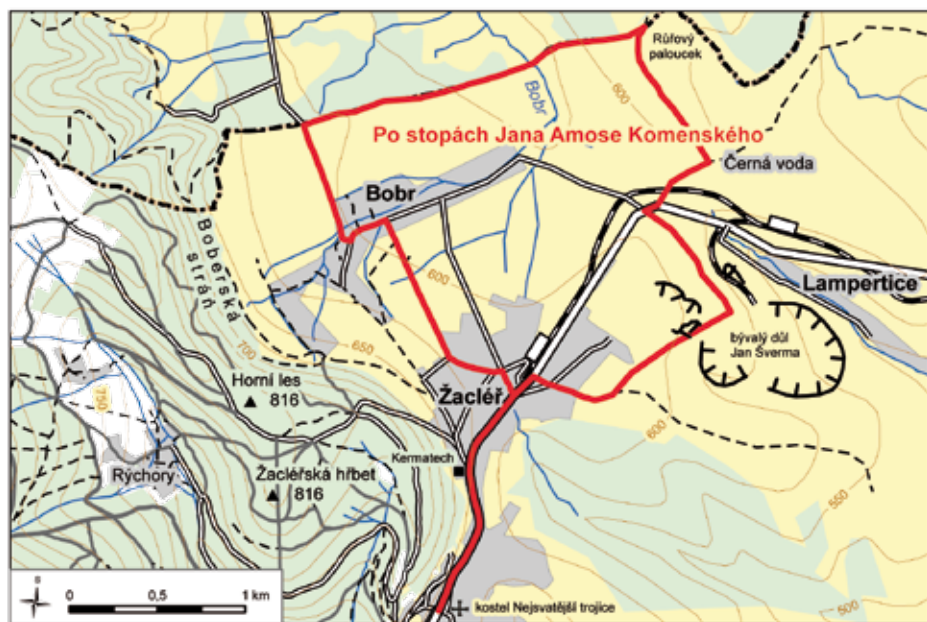
O neobvyklé přádelně Inu v Žacléři jste se mohli dozvědět o pár řádků výše. Její podíl na rozvoji zdejší průmyslové oblasti byl nezastupitelný. Stejně, jako si to uvědomujeme dnes, byli si toho také vědomi Němci, kteří po záboru Sudet usilovali o zachování průmyslové výroby pro válečné potřeby. Zprvu si vystačili s místními pracovními silami, když ale muži začali být odesíláni na frontu, stala se pracovní síla nedostatkovým zbožím. I tu nejtěžší práci zde zastávaly židovské dívky, které sem byly přivezeny především z Polska; z celkového počtu 111 vězenkyň zde bylo 96 Polek a 15 Maďarek. Přestože byl život a těžká práce ve dvanáctihodinových směnách očištěm, zdejší tábor se od ostatních pracovních táborů v Říši precí jen trochu lišil. Vzhledem k tomu, že se nacházel přímo ve městě a pro přepravu surovin do továrny

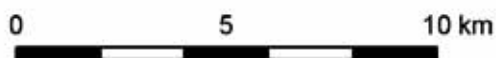
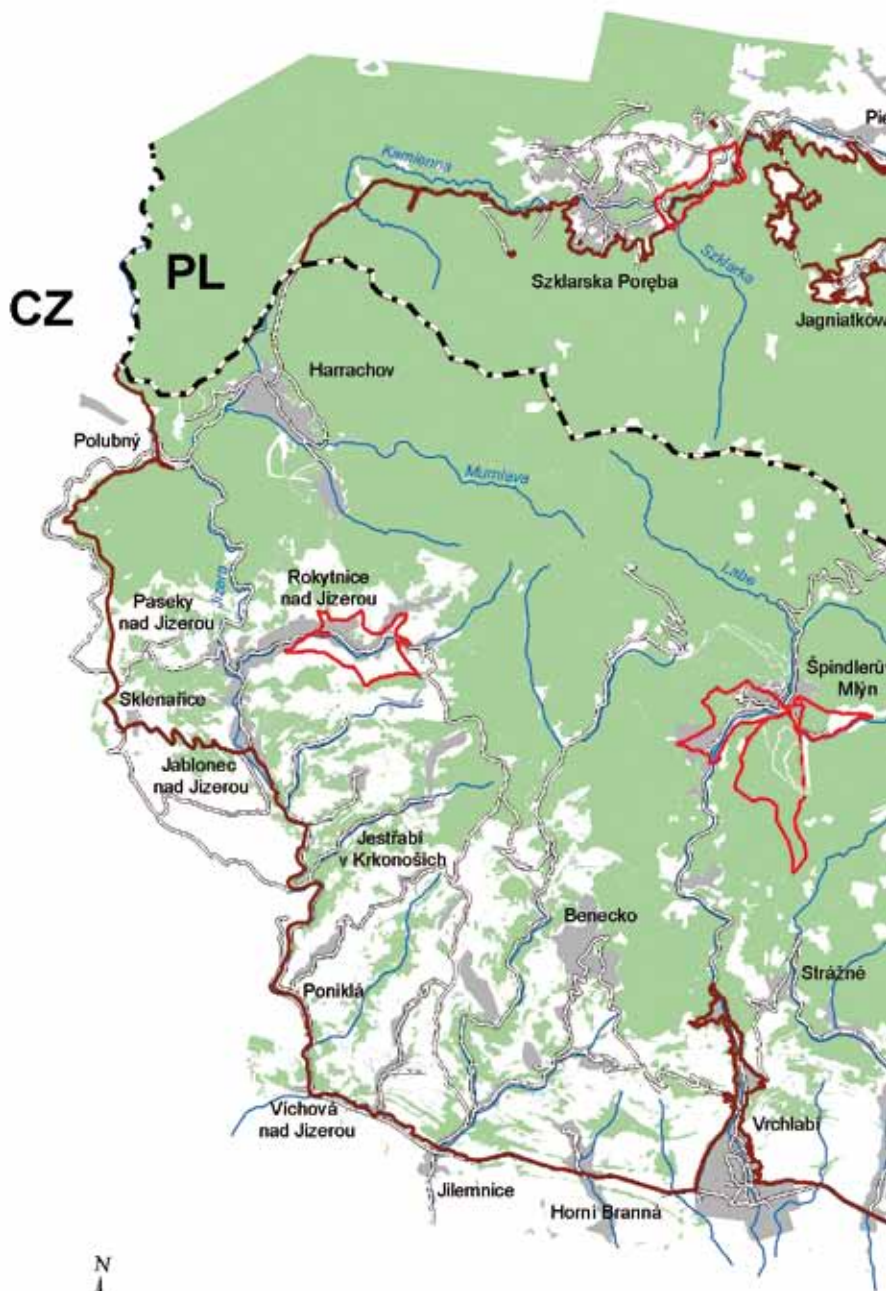
se používal vlak, byly vězenkyně ve větším kontaktu s místním obyvatelstvem, než bylo v jiných táborech obvyklé.

Žacléřský uhelný revír byl jedním ze tří hlavních oblastí hlubinného dolování uhlí ve východních Čechách. První odborníci ze saských a kutnohorských dolů sem začali přicházet už od roku 1775. Těžba do větších hloubek začíná zhruba v polovině 19. století, kdy byla také založena jáma Jiří. Těžbě uhlí je věnováno zastavení nedaleko jámy Jiří. Stejně jako jiné podniky, byly zdejší uhelné doly po roce 1945 znárodněny. Pět let poté byly jámy Eliška, Jiří, Marie, Julie a Františka v okolí Žacléře přejmenovány na Důl Jan Šverma (jméno komunistického funkcionáře, jenž zahynul při přechodu Tater během ústupu účastníků Slovenského národního povstání, bylo v padesátých letech velmi často používáno k pojmenování ulic, staveb i podniků).

K dnešnímu Žacléři jsou přidruženy vsi, kterými naučná stezka postupně prochází. V Bobru, Prkenném Dole či na Rýchorách je na co se dívat. Po ukončení těžby v roce 1993 zde zbyly stopy v podobě ocelových konstrukcí těžebních věží a kopce vytěžené hlusinyv Lamperticích.

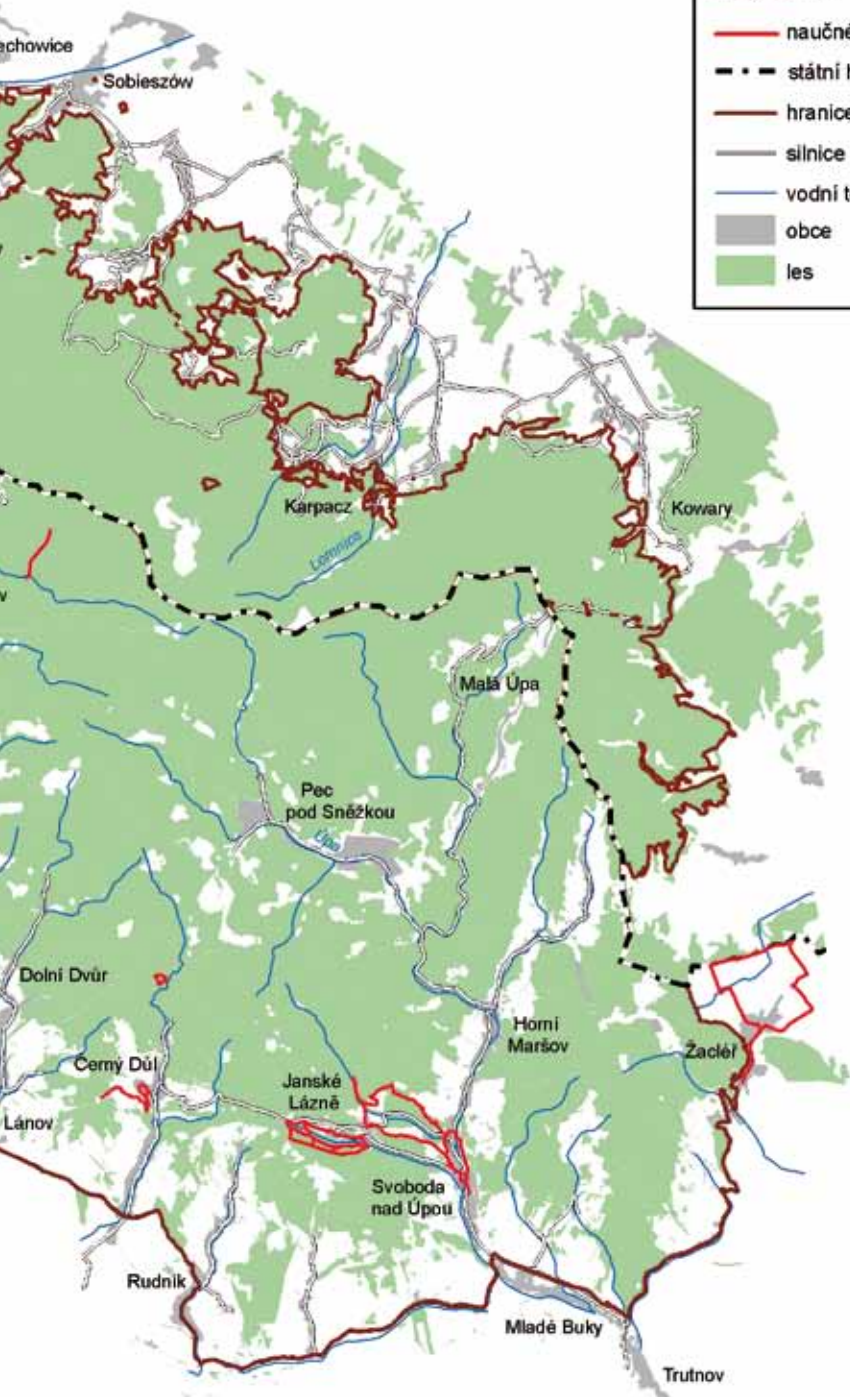
Obec Černá Voda (v jazyce původních německých obyvatel Schwarzwasser) získala svůj název podle Černého potoka, který zde pramení. Nedaleko Černé Vody se nachází Růžový palouček, který je cílem naučné stezky. Po stopách Jana Amose Komenského. Zde poslední biskup Jednoty bratrské roku 1628 opustil Čechy, aby se už nikdy nevrátil. V historii Žacléře je však nesmazatelně zapsán. Událost připomíná památník podle návrhu Ladislava Zívra.

Legenda

- naučné stezky
- státní hranice
- hranice KRNAP a KPN
- silnice
- vodní toky
- obce
- les

Stezka stopaře je určena rodinám s dětmi, kterým jsou věnované barevné informační tabule

Stezka Stopaře

horní stanice lanovky Svatý Petr – Pláň – rozcestí nad Věřinou cestou
– Před Krásnou Plání – Před Vidlicí – Hromovka – Svatý Petr

7,7 km, převýšení –450 m

Začátek stezky, která je určena především dětem s dospělým doprovodem, naleznete u dolní stanice lanovky na Pláň ve špindleromlýnském Svatém Petru. Od autobusového nádraží se sem dostanete po zelené turistické trase. Stezka je nenáročná především proto, že se na Pláň pohodlně vyvezete lanovkou. V pokladně k jízdence dostanete plánek trasy a hrací kartu, protože na stopařské stezce se nebudete jen

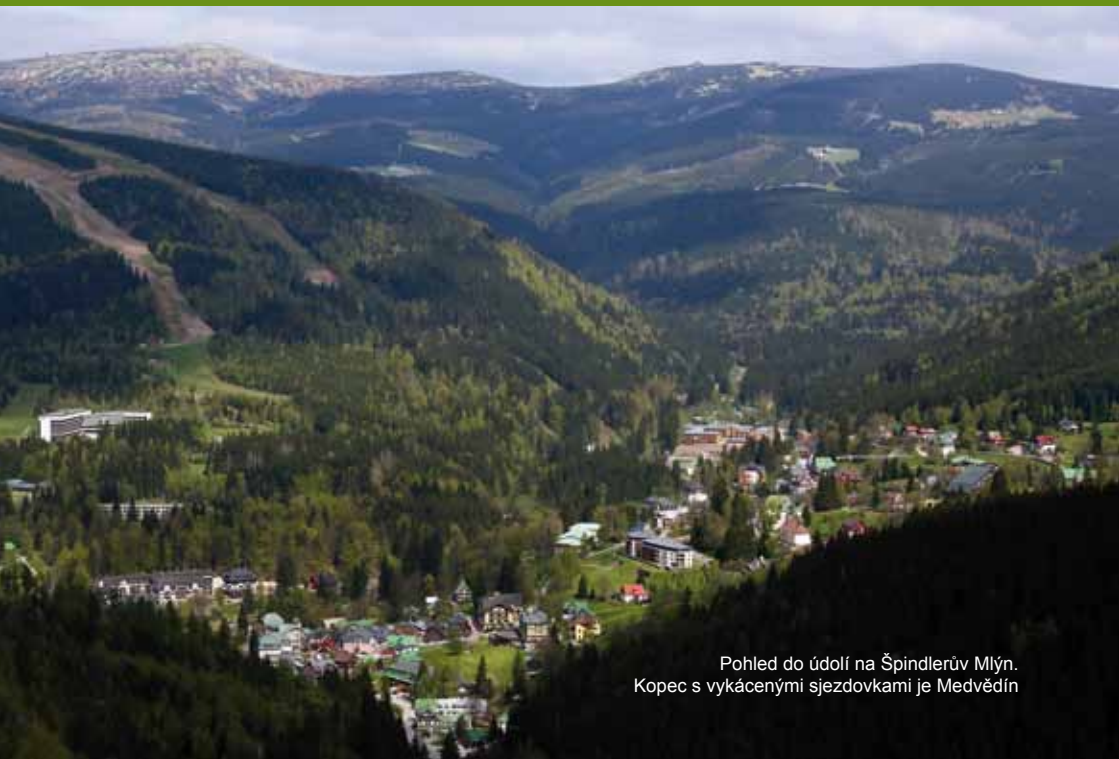
dozvídat o krkonošských zvířecích obyvatelích, je tu pro vás připravená taky zajímavá hra, která vycházku a nabývání nových vědomostí ozvláštňuje aktivním zapojením do stopování krkonošské zvěře. Na cestu po svých se vydáte od horní stanice lanovky, odkud vás stezka povede k rozcestníku nad Věřinou stezkou, vyhlídku nad Labskou přehradou, odpočívadlo a odsud k hotelu Hromovka, stejnojmenné lanovce a zpět

k dolní stanici lanovky v areálu Svatý Petr, která byla výchozím bodem. Kromě toho, že je po cestě třeba posbírat všech sedm stop krkonošských zvířat a složit z nich tajenku, zaznamenává se hrací karty s plánkem také výchozí a konečný čas. Minimální čas potřebný ke zdolání pěší části odhadujeme na dvě hodiny v závislosti na fyzické zdatnosti malých turistů.

Čtyřsedačková lanovka ze Svatého Petra na Pláň vás za pět a půl minuty vyveze z nadmořské výšky 748 m n. m. do 1 185 m n. m. Její přepravní kapacita je 2400 osob za hodinu. Převýšení 437 metrů zdolává na přibližně jednom a půl kilometru. Na laně o průměru necelé čtyři centimetry jsou sedačky zavěšeny ve třicetimetrových odstupech. Celkem je jich 113, a kdybyste počítali čas mezi dvěma projíždějícími sedačkami, dospěli byste k šesti sekundám.

Tažné lano je poháněno ze spodní stanice a cestou nahoru přejíždí 16 podpěr. Ne vždy ale dosahovala lanovka na Pláň takových parametrů. Zmínku o stavbě lanovky nacházíme už v poválečných letech v trutnovském týdeníku Jednota z roku 1947. Tehdy jednosedáčková lanovka měřila jen něco přes kilometr. První modernizace lanovky proběhla v letech 1963–64, kdy byla prodloužena o 300 metrů. V roce 1987 byla nahrazena novou dvousedáčkou v souběžné trase, která v roce 1992 ustoupila současnému zařízení.

Od horní stanice lanovky, kde najdete první zastavení stezky, je za dobrého překrásný výhled na západní Krkonoše. Mírně vlevo, zdánlivě o kus níže, než právě stojíte, je vrch Medvědíň, vysoký 1 233 metrů. V letní sezoně funguje jako východisko k mnoha turistickým okruhům, především díky tamní lanovce.

Pohled do údolí na Špindlerův Mlýn.
Kopec s vykáčenými sjezdovkami je Medvědíň

Jezevec lesní

Kousavec (tesařík) dvoupásý

Smilková louka, na vzdáleném obzoru budova Wawelu

Rys ostrovid

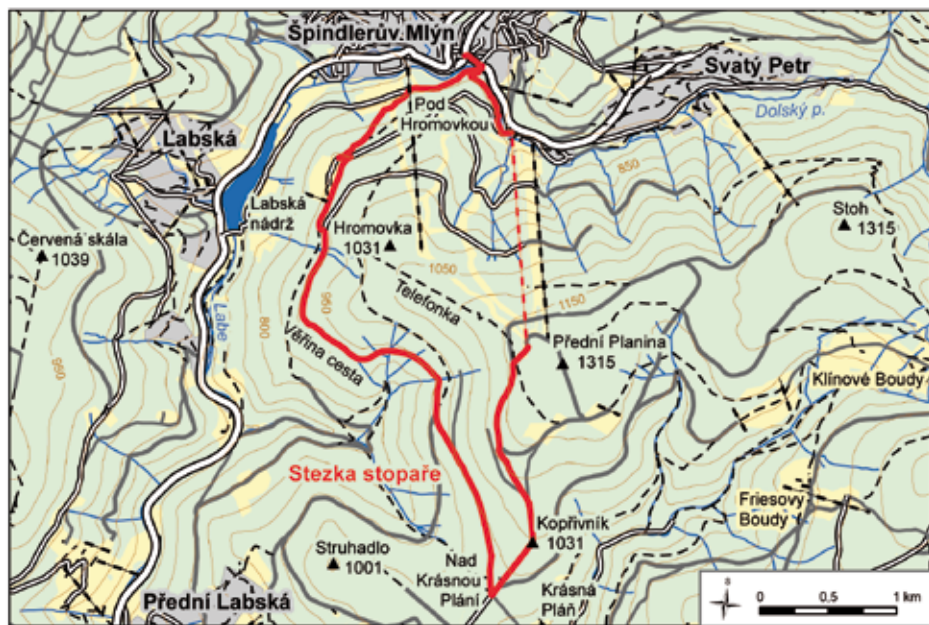
Ta překonává výškový rozdíl 490 metrů a je dlouhá 1,9 kilometru. Stejně jako lanovka na Pláň je čtyřsedačková. Do provozu byla uvedena v roce 1978, současná technologie pracuje od roku 1994. Všimněte si drobného bodu na jednom z protějších hřbetů, který připomíná malou postavu Krakonoše přicházejícího do českých Krkonoš z polské strany. Tímto „Krkonošem“ je bouda U Sněžných jam, kdysi honosný hotel, dnes veřejnosti nepřístupný. Od počátku čtyřicátých let sloužil jako rekreační středisko Luftwaffe. Z období po druhé světové válce pochází označení Wawel, jež si chátrající bouda vysloužila pro podobnost se stejnojmenným krakovským hradem. V roce 1960 posloužila jako převaděč TV signálu, navazující na vysílač nedaleko Drážďan, pro přenosy z olympijských her v Itálii. Jako radiotelevizní vysílací středisko slouží dodnes.

Z Pláně pokračuje stezka k rozcestí, kde se nachází druhé zastavení a stopa dalšího zvířete. Z mírného klesání od zastavení přechází cesta ve slušný sestup lemovaný smřčinou, který je dlouhý více než půl kilometru. Poté, co sejdete k odpočívadlu U Krásné Pláně, nezapomeňte se ohlédnout, jaký kopec byste museli v opačném směru zdolávat. Cestou dolů se to opravdu nezdá. Pokud byste z rozcestí pokračovali vlevo dolů po zelené, dostali byste se na samoty Krásná Pláň. Pomístní název Šenlán, který je českým přepisem původní německé Krásné Pláně, se tu uchoval, i přes snahu českých osídlenců zapomenout na vše německé včetně místních názvů, které byly úředním rozhodnutím často uměle překládány či nahrazovány. Naučná stezka však pokračuje vpravo po žluté až na rozcestí U Hromovky, odkud se otevírá pohled na Labskou přehradu.

Stavba vodního díla na horním toku Labe byla zahájena v roce 1910. Předcházela jí série ničivých povodní z konce 19. století, jimž padla za obět stavení v blízkosti říčního koryta. Povodně a ničivé tendence rozběsněného vodního živlu byly odedávna nejčastějším důvodem oprav silnice z Vrchlabí do Špindlerova Mlýna, již voda i přes veškeré snahy cestářů podemílala. Vodní plocha při maximálním vzduť zaujímá téměř 27 hektarů. Hráz je v nejvyšším místě zvaném koruna vysoká 41 metrů a dlouhá 153 metrů. Celkový objem zadržované vody je tři a čtvrt milionu kubických metrů. Výstavba přehrad trvala 6 let a značně ovlivnila vzezření údolí. Padla jí za obět spodní část Krausových a Tabulových Bud a musela být přeložena část silnice z Vrchlabí, jež dříve vedla po dně údolí. Díky zbudování přehrad se však podařilo zabránit vodnímu živlu v dalším ničení,

o čemž se mohli obyvatelé měst na horním Labi přesvědčit při mnoha povodních.

A jak je to s krkonošskou faunou čili našimi zvířecími spoluobyteli? Celkový počet zvířecích druhů je udivující a zdaleka ne konečný. Na patnáct tisíc druhů je tu bezobratlých. Například jenom krásných dravých brouků střevlíků tu napočítáte přes 120 druhů. Obratlovci jsou zastoupeni čtyřmi sty druhy, z čehož je 76 druhů savců. Mezi vyhubené se řadí medvěd hnědý, vlk, rys ostrovid i kočka divoká. V současné době si k nám však nacházejí cestu zpět vlci, kteří patřili k původním obyvatelům kdysi neprostupných krkonošských hvozdů. Stejně jako navrátnívi se vlky tu rádi uvítáme také mladé stopaře, kteří se vydají na stopařskou stezku spolu s krkonošskými zvířátky. Už jste si v cíli změřili čas?

Pohled do pětietážového lomu na vápenc v Černém Dole

Vápenická stezka

Černý důl – autobusová zastávka na náměstí – okružní cestou zpět na náměstí

1,25 km, převýšení 150 m

Naučná Vápenická stezka začíná na náměstí v Černém Dole, kam se snadno dostanete z Trutnova, Vrchlabí i Janských Lázní. Odsud vedou příjezdové cesty do dříve hornického městečka, které se dnes podobně jako jiná krkonošská města orientuje především na zimní sporty a turistiku. Blízkosti jednoho z největších krkonošských vápencových lomů, který se zde

nachází, zdánlivě nic nenasvědčuje, přesto je od černodolského náměstí co by kamenem dohodil. Vzhledem k tomu, že v lomu stále probíhá těžba, je do něj vstup kvůli hrozícímu nebezpečí přísně zakázán. Naučná stezka vedoucí v blízkosti lomu se věnuje předválečné těžbě vápence. Na pěti zastaveních vám přiblíží historii těžby a zpracování vápence přímo zde, v Černém Dole. Trasu stezky poznáte snadno: je značená diagonálně přepuleným modrobílým čtvercem, tedy jedním ze symbolů Klubu českých turistů pro místní značení. První značku najdete v blízkosti autobusové zastávky na náměstí.

V dnes pětietážovém či, chcete-li, pěti-patrovém lomu, se vápenec těží od roku 1963. Těžbě nerostných surovin se středověcí obyvatelé osady Gottes Hilf věnovali už v šestnáctém století. Po povýšení na městečko v roce 1564 změnila osada své jméno na dnes známý Černý Důl. Těžbě v dolech se ale dařilo jen přibližně do konce třicetileté války, kdy byly zdejší doly uzavřeny a zatopeny. Více o dolování drahých kovů, železné rudy či uranu se dozvíte na naučné stezce Berghaus, kterou najdete přibližně dva a půl kilometru od centra Černého Dolu na modře značené cestě směrem na Hrnčířské a Tetřeví Boudy. Zájemcům o historii Černého Dolu je určena kniha *Černý důl: ohlédnutí za historií s hornickou tradicí* Václava Horáka a kolektivu autorů, která je k zakoupení v místním informačním středisku, kam si můžete zajít i pro informace o zdejších naučných stezkách.

Pokud jste za poznáváním těžby vápence přijeli směrem od Vrchlabí, určitě vás mezi Lánovem a Čistou upoutala nákladní lanovka, která vedla nad silnicí. I když železné vozíky lákají ke svezení a dospělý člověk by se do nich při obsahu půl krychlového metru jistě vešel,

není určena k přepravě osob, ale vápence vytěženého v Černém Dole do vápenky v Kunčicích nad Labem. Její délka dosahuje úctyhodných osm kilometrů a tři sta metrů, což z ní činí pravděpodobně nejdelší lanovku tohoto typu v Evropě. Prvenství dosahuje i z hlediska stáří. Lanovku vyrobila Transporta Chrudim. Do provozu byla uvedena v roce 1963 a s jednou rekonstrukcí v roce 1971 slouží už více než pět desetiletí. Čtyřicet devět podpěr ve výšce od šesti do třiceti metrů dělí vzdálenost mezi vápencovým dolem a vápenkou, která je jejich provozovatelem. Jízda nadrceného vápence ke zpracování trvá necelou třičtvrtěhodinu. Podobná lanovka ve 30. letech spojovala dnes již opuštěný vápencový lom severovýchodně od Vrchlabí s rovněž zaniklou vápenkou nedaleko letiště. Protože však zanikla a v krajině po ní zbyly jen patky sloupů, je lanovka z Černého Dolu jediná svého druhu, která je v blízkém okolí k vidění. K nakládací stanici lanovky je to od naučné stezky co by kamenem dohodil, celý systém i železné vozíky odsud uvidíte jako na dlaní. Stačí se vydat po cyklotrase směřující do Vrchlabí, kterou poznáte podle modré značky.

Kaplička sv. Michala

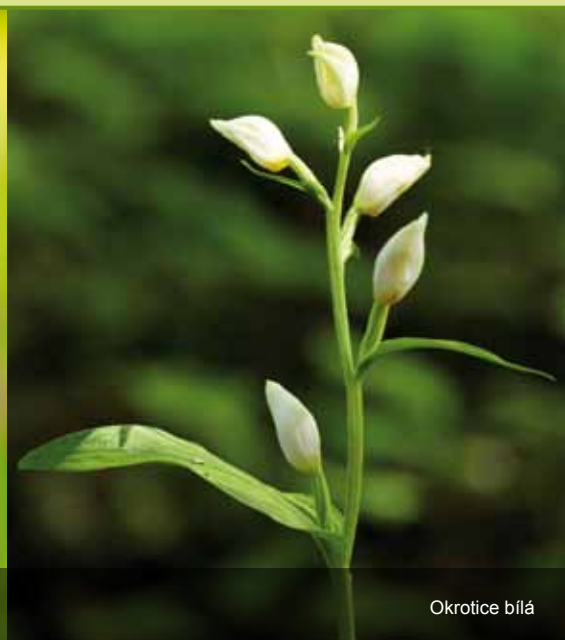

Důlní vozíky

Prstnatec májový

Okrotice bílá

Stejná trasa vás zavede do míst zvaných Konfiskáty (název najdete i v turistických mapách), kde stojí dvě malebné kapličky, jež by neměly uniknout vaší pozornosti. Za jejich obnovou a současnou podobou stojí sdružení Zdravé Krkonoše, jež má na svém kontě záchranu několika kapliček na Vrchlabsku a jeho okolí. Kaplička svatého Michaela byla postavena na počátku 19. století. Ještě v témže století byla již kaplička rozvalena. První desetiletí dvacátého prvního století proběhlo ve znamení oprav zdejších kapliček, které se nevyhnuly ani kapličce sv. Michaela. Za pozornost stojí nástěnná malba v interiéru kapličky znázorňující Boží soud. Neméně zajímavá je technika provedení kresby, kdy se pigment nanášel do ještě mokrého štuksu. Návrh a provedení pochází z ruky výtvarnice Květy Krhánkové z Úpice. Autorem dřevěného reliéfu svatého Michaela je Petr Kysela. Na vnitřní výzdobě kapličky svatého Kříže ulpěl podpis řezbáře Mariana Páchnika, který zhotovil dřevěný kříž.

Překlad latinského nápisu ve štítě odkrývá smutnou otázku: „Bože můj, bože můj, proč jsi mě opustil?“

Záchrane kapličky svaté Barbory, patronky horníků, u silnice na Janské Lázně podal pomocnou ruku štedrý mecenáš, z jehož prostředků byla církevní stavbička opravena.

Vápencové podloží, ale i jednotlivé výchozy v jinak kyselém horninovém prostředí Krkonoš vytvářejí ideální lokality pro některé druhy rostlin. Tam, kde je jejich růst umožněn ukončením těžby, osídlí poměrně rychle zásaditou půdu typická květena vápencového podloží. Vytěžení zdejšího lomu je předem určeno objemem uloženého vápence a k jeho plošnému rozšíření by již nadále nemělo dojít. Rozšíření těžby je po dohodě s ochránci přírody možné pouze do hloubky, a to o jednu další etáž, nikoli na úkor okolní krajiny. V horizontu několika desetiletí tak lokalita přestane být perspektivní a dojde

k jejímu postupnému zarůstání vegetací. Podobný osud potkal někdejší vápencový lom ve Strážném, jenž je dnes přírodní rezervací, protože se tu po ukončení těžby krkonošského mramoru objevily vzácné rostlinné druhy. Vzhledem k ochraně krkonošského přírodního bohatství lze podobný osud v budoucnu přisoudit také lomu v Černém Dole.

Hlavním lákadlem Vápenické stezky jsou bezesporu kamenné pece, jež sloužily k tepelnému zpracování vytěženého vápence. Mohutná těla vápenek byla nejprve stavěna z posbíraného kamenní, později se ke stavebním materiálům přidaly také lomový kámen a cihly. Vápenec se zde začal těžit za vlády Josefa II., jenž povolal do Černého Dolu odborníky na těžbu až z Itálie. Místní se od Italů postupně naučili všechny potřebné dovednosti a po skončení těžby na stavbu pevnosti v Josefově převzali lomy a vápenky do vlastních rukou.

Kruhová pec určená k pálení vápna

Jedno ze zastavení naučné stezky je věnováno částečně dochované osmiboké šachtové vápence, která tu stojí od sedmdesátých let devatenáctého století. Historie těžby a zpracování vápence je spojena se jménem krkonošských boudařů Rennerů. Vápenickou stezku doporučujeme začlenit do výletu po krásách Černodolska.

Vycházková naučná trasa Via Piette

Svoboda nad Úpou (autobusové nádraží) – Dolní Maršov – Modrokamenná bouda – Klauzový důl – Janské Lázně – Svoboda nad Úpou

9 km, převýšení 450 m

Vycházková trasa s cizokrajně znějícím názvem Via Piette je devítikilometrový okruh se začátkem a koncem ve Svobodě nad Úpou. Přestože druhé slovo v názvu zní stejně jako vyjádření úcty, s pietní cestou má pramálo společného. Tematickou náplní stezky jsou historie, průmysl, architektonické, sakrální a přírodní zajímavosti v okolí Svobody a oblasti nad Janskými lázněmi. Především je ale věnována

regionálně velmi významné osobě průmyslníka Prospera Pietta de Rivage, jenž byl pro svou lásku k horám a regionální uvědomění nazýván otcem Krkonoš. Po ženských členkách rodiny de Rivage jsou pojmenovány cesty v okolí města. Na Rýchory vede Růženina cesta, pěšina od Justova mlýna do Maršova se jmenuje Piettové dceři Paule.

Přehledné značení v podobě ruky vás spolehlivě provede cestou ze Svobody nad Úpou, Dolní Maršov, Modrokamennou boudu na úbočí Černé hory, Klauzový důl, Janské Lázně a zpět do Svobody nad Úpou. Pokud se nechcete vyhnout stoupání k Modrokamenné boudě, což je samozřejmě možné, je třeba si pro zdolání okruhu vyhradit jeden půlden. Vzhledem k převýšení 450 výškových metrů, které vás na cestě čeká, je třeba mít na vycházku po stopách Pietta de Rivage dostatek času. Odměnou za zdolání převýšení vám budou krásné výhledy a především začátek Klauzového (někdy též Těsného) dolu, jenž je za jakéhokoli počasí a v kteroukoli roční dobu věčným námětem překrásných fotografií.

Na místě dnešního barokního kostela sv. Jana ve Svobodě nad Úpou stával dříve gotický dřevěný kostelík založený již v roce 1584, který byl zasvěcený svatému Vojtěchovi. Stavbu barokního kostela inicioval Josef Adam ze Schwarzenberku, tehdejší majitel Svobody nad Úpou. Během dvou let tu vyrostl presbytář, hlavní loď kostela a sakristie. Třicet pět metrů vysoká věž, která je přirozenou dominantou stavby, byla přistavěna až v roce 1836.

Plán stavby kostela sv. Josefa v Dolním Maršově se zrodil už v roce 1896, přesto byl základní kámen maršovského kostela položen až v roce 1927. Strůjcem bohulibého záměru vystavit kostel k padesátiletému výročí panování Františka Josefa I. byl mezi členy Spolku na výstavbu jubilejního kostela i Prosper Piette de Rivage. Secesní kostel byl postaven z veřejné sbírky, do níž jako jeden z prvních přispěl továrník Max Hirsch, který byl také dárce boudy Maxovy boudy osadě Rýchory. Místem posledního odpočinku Prospera Pietteho de Rivage,

Svoboda nad Úpou,
náměstí

Měšťanské domy lemující hlavní třídu

Kostel sv. Jana Nepomuckého
ve Svobodě nad Úpou

Na Černohorském potoce je ke spatření několik kamenných hrazenářských děl

který zažil ještě první rok stavby kostela sv. Josefa, je lesní hřbitov nedaleko odsud.

Výletní turistický hostinec Modrokamenná bouda byl postaven v poslední třetině 19. století. Tehdy nesl jméno svého stavitele Franze Brauna z nedaleké Černé Hory (dřívější samostatná osada byla připojena k Janským Lázním). Se změnou státního zřízení se změnil i majitel Braunova hostince – nový vlastník Alfred Jaschke ji přejmenoval na boudu U Modrých kamenů, která získala na oblibě díky tradičním borůvkovým koláčům se šlehačkou, jež tu pro mlsné jazyky turistů chystala zdejší kuchařka. Nic naplat, dobrý hostinec vždy dělala kuchyně a obsluha. Krajina kolem boudy doznala během uplynulého století značných změn. Maršovští pamětníci vzpomínají na dobu, kdy tamější pole sahala až k boudě. V průběhu půl století byla nepotřebná pole zalesněna.

Klauzový důl získal svůj název podle klauz, což byly přehradky umožňující splavování dřeva z výše položených a nepří-

stupných lesů k dalšímu zpracování. Poté, co se klauza naplnila vodou, uvolnilo se stavidlo a vlna vody spláchla naporcované kmeny do údolí. V Klauzovém dole pod Černou horou můžete na Černohorském potoce spatřit hrazenářské dílo z přelomu 19. a 20. století, tvořené jednotlivými kamennými přehrádkami, které měly za úkol zabránit povodňovým přívalům vody, bahna a dřeva, aby pustošily lidská obydlí dále po proudu. Bytelnost a poctivost zpracování jednotlivých přepážek dokazuje jejich téměř nezměněná podoba, již si udržují už více než sto let. Svou funkci zdejší přehrážky opět potvrdily při povodni v roce 2013, kdy se v horní části potoka pod Pardubickými Boudami sesunula zemina a kamení.

U vyhlídky zvané Muchomůrka si můžete zprvu připadat jako Jan Werich v pohádce Byl jednou jeden král. I před ním vyrůstaly ve strašidelném lese houby obřích velikostí. Zatímco jemu se veliké houby rozkopat nepodařilo, na altánku Muchomůrce se už několikrát podepsali vandalové. Zdejší vyhlídka je zmiňována v průvodci po Janských Lázních

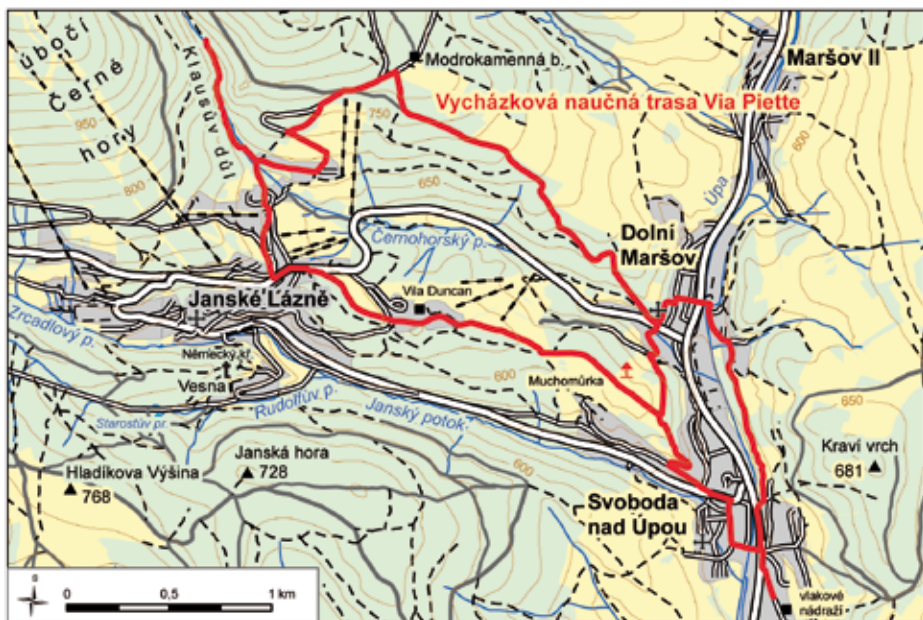
z konce 19. století a je zřejmé, proč sem nacházejí cestu několikere generace turistů a lázeňských hostů. Odsud stezka pokračuje Proménádním lesem tvořeným javorovou alejí zpátky do údolí řeky Úpy.

Zdobná vila nedaleko Janských lázní, která dnes slouží jako škola v přírodě, má zajímavý název i historii. Vila Duncan a její cizozemsky znějící název jsou výsledkem stavitelské činnosti anglického továrníka Frederika Williama Duncana. Stejně jako mnohé jiné stavby i tato vila převzala jméno svého prvního majitele. Majitel někdějšího bělidla v Trutnově pocházel z britského Leedsu, žil ve Vídni, zalíbení však našel v Podkrkonoší. Duncan využíval vilu až do roku 1927, kdy ji prodal dánskému vyslanci za tehdy velmi vysokou částku 200 000 korun. Dán si krásu vily Duncan i okolní přírody užíval pouhých jedenáct let. V roce 1938 ji s blížící se válkou musel opustit.

Po druhé světové válce zde byli ubytováni němečtí obyvatelé janskolázeňských vil, kteří vyčkávali na odsun.

Řada zastavení naučné stezky je věnována městské architektuře a historicky zajímavým stavbám. Jednou z nich je současný penzion Měšťanský dům, jenž představuje poslední připomínku dřívější zástavby. Je docela dobře možné, že na jeho místě dříve stávala strážní věž, kde se vybíralo mýto, protože stála na jedné z nejfrekventovanějších cest středověkých Krkonoš. Obchodní stezkou do Slezska proudili kupci i prodávající a výnos z mýta městu výrazně přilepošoval. Současný stav domu je příkladem ukázkové a citlivé rekonstrukce této kulturní památky, v jejímž interiéru se zachovaly prvky renesančního stavitelství.

Via Piette se svobodskou zástavbou blíží zpět k výchozímu bodu, jímž bylo zdejší autobusové nádraží.

Vycházková naučná trasa Špindlerův Mlýn

Modrý okruh: Špindlerův Mlýn – centrum, údolí Dolského potoka, Svatý Petr, kostel svatého Petra a zpět do centra (8 km)

Zelený okruh: Špindlerův Mlýn – centrum, Labská vyhlídka, Krausovy Boudy, přehrada Labská a zpět do centra. (7 km)

Centrum Špindlerova Mlýna je výchozím bodem dvou vycházkových tras, které pojí historie tohoto horského turistického centra. Jeho poloha je více než příhodná. Tam, kde si podávají ruku Labe a Dolský potok, se ve stínu Kozích hřbetů, Přední Planiny a Medvědína rozkládá původně hornická osada, dnes asi nejvýznamnější středisko sjezdového

lyžování v Krkonoších a výchozí bod mnoha zajímavých turistických okruhů. Dnešní Špindlerův Mlýn tvoří čtyři dříve samostatné obce, postupně sloučené kolem poloviny dvacátého století. První známé zmínky o zdejších hornických snahách pocházejí z druhé a třetí dekády šestnáctého století, kdy český král Ludvík Jagellonský udělil horníkům

ve Svatém Petru úlevy v placení daní z těžby. Na úbočí Kozích hřbetů, tedy ve Svatém Petru, tehdy stávalo jen několik jednoduchých stavení obklopených hlubokým pomezním hvozdem, v němž nacházely útočiště později vyhubené krkonošské šelmy, jakými byli medvědi, vlci a rysové. K velké radosti ochránců přírody si poslední dva jmenovaní zástupci krkonošské fauny pomalu nacházejí cestu do svého bývalého působiště v České republice, i když zatím jenom spíše jako návštěvníci přicházející sem ze severu.

Výcházková trasa Špindlerův Mlýn je rozdělena na dva okruhy. Modrý vede údolím Dolského potoka až ke Dlouhému dolu, kde se v zimě nachází velké množství lavinových drah, a je proto po většinu zimního období nepřístupný. Cesta pokračuje Svatým Petrem pod Kozí hřbety a zpět do Špindlerova

Mlýna. Také zelený okruh vychází ze špindlerovského centra, míří však na opačnou stranu údolí, přes Bedřichov a Krausovy Boudy schází k přehradě Labská a po protilehlém úbočí se vrací směrem do centra. Obě trasy jsou vedeny po pěkných zpevněných cestách a nejsou příliš náročné. Lze je absolvovat v jeden den jako příjemný celodenní výlet s množstvím zastavení a odpočinkových míst, nebo každou zvlášť jako dopolední či odpolední vycházku.

Dnešní centrum města se stalo střediskem dění osmnáctého století, kdy se ve mlýnici Špindlerova mlýna scházeli obyvatelé okolních osad, aby zde sepsali žádost o svolení ke stavbě nového kostela namísto nedostačující staré kaple, adresovanou rakouskému císařskému dvoru. Německy hovořící úředníci Františka I. nevědomky přispěli ke vzniku dnešního názvu Špindlerova Mlýna,

Labská/Krausovy Boudy

Kostel sv. Petra

když si místo sepsání ponižených žádostí o svolení ke stavbě nového kostela – Špindlerův mlýn – vykládali jako název osady a přiznali toto právo jejím obyvatelům. Jelikož horalé z okolních osad o kostel velice stáli, nechtěli popouzet vrtkavého úředního šimla uvádním věcí na pravou míru, a tak se název pro sdružené obyvatele Svatého Petra, Bedřichova (dříve Friedrichsthalu, což v překladu znamenalo Bedřichův Důl), Krausových Bud a Volského Dolu ujal a byl nadále používán jako místní název.

První, dřevěný kostel sv. Petra ve stejnojmenné osadě byl postaven nedlouho po vydání císařského patentu. Roku 1802 byl slavnostně položen základní kámen nového zděného kostela, jenž byl dokončen o pět let později. Tento kostel si můžete prohlédnout na modrém okruhu vedoucím do osady Svatý Petr.

Už při zběžném pohledu ani méně pozornému návštěvníkovi Špindlerova Mlýna neunikne, kolik hotelů a penzionů se v nadmořské výšce 575–1 555 metrů nachází. Počátky turistického ruchu zde však byly o poznání skromnější. Do odlehlého Špindlerova Mlýna vedla

ze Slezska cesta přes Jelení Boudy, odkud sem pravděpodobně přišli první čtyři turisté ubytovaní na území Špindlerova Mlýna. I přes nesnadnou dostupnost si sem začali nacházet cestu první romantičtí poutníci, v čemž místní boudaři záhy spatřili možnost k přilepšení jinak skromné obživy. Začali proto rozšiřovat obytné prostory bud a nabízeli občerstvení, čímž položili základy zdejších ubytovacích kapacit. Naprostá většina dnešních návštěvníků Špindlerova Mlýna pravděpodobně přijíždí po silnici z Vrchlabí. V parametrech štěrkové okresní silnice byla dokončena až v roce 1874, rozšířena byla o sto let později.

O vybudování prvních výletních cest k Labskému vodopádu a údolím Bílého Labe se zasloužili hrabě Jan Harrach a hraběnka Aloisie Czernin-Morzinová. Dopravu turistů do méně přístupných míst zajišťovaly koňské i lidské síly. Do strmých kopců tu turisty za úplatu vynášeli na nosítkách statní horalé.

Osada Krausovy Boudy byla založena horalý, kteří využívali horního toku Labe ke splavování vytěženého dřeva, jež ve velkém polykaly železárny položené dále po proudu. Rozprostírá se na levém svahu nad silnicí směrem do Špindlerova Mlýna. Přestože jsou známy pokusy zdejších obyvatel o těžbu železné rudy a jiných nerostných surovin v jejich okolí, hlavní obživou zde bylo dřevařství a budní hospodářství spojené s chovem dobytka a drobným zemědělstvím. Vše pouze pro vlastní potřebu budařů, protože přírodní podmínky krkonošských svahů neposkytovaly v zemědělství žádné přebytky. Budní hospodářství ovlivnilo vzezření krkonošské krajiny a dnes jsou druhově pestré louky vzniklé pastvou a ručním sečením předmětem ochrany národního parku stejně jako vysokohorská tundra. Dřívější obyvatelé horských

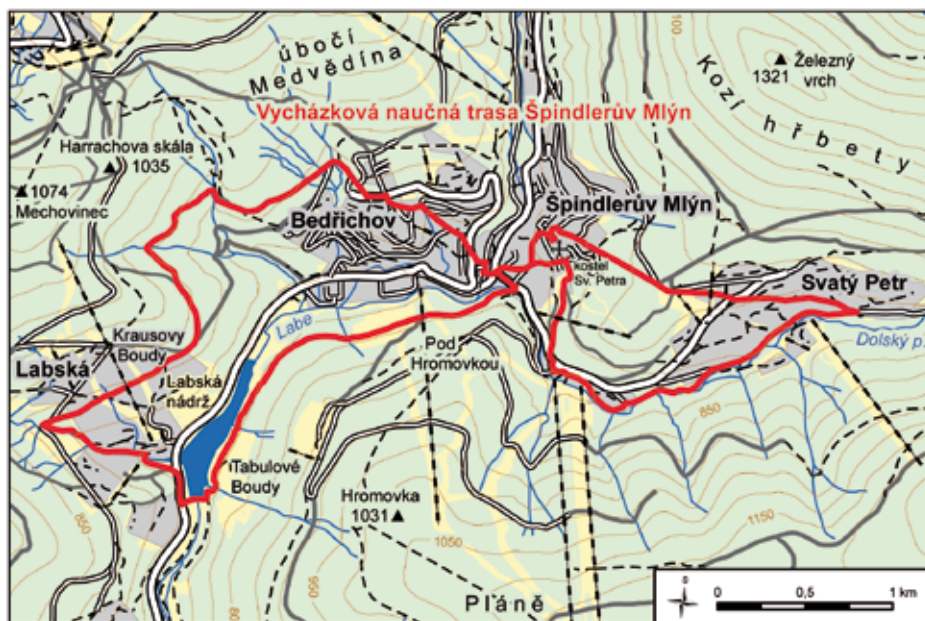
Dominantou enklávy je Clarion Hotel, dříve Arnika

enkláv by ale Špindlerův Mlýn nejspíš nepoznali. Poválečné dvacáté století s sebou přineslo výměnu obyvatelstva. Do některých stavení přišli noví obyvatelé, některá se stala soukromými rekreačními objekty a některá zanikla, stejně jako spásané a kosené louky, jež od poválečných let začal pohlcovat les. Stejně tak by dávní příchozí nepoznali cestu z Vrchlabí do Špindlerova Mlýna, kterou v její poslední části

pohltila údolní stavba přehrady Labská. Dnešní silnice vede po pravém břehu vysoko nad dřívějším tokem Labe. Stavbu čtyřicet metrů vysoké hráze si vyžádaly škody po rozsáhlých povodních v devatenáctém století. Stavba započala v roce 1910. Modrá stezka pokračuje po hrázi a napojuje se na zelenou a vede přes Tabulové Boudy, za nimi protíná sjezdovku Hromovka a směřuje pozvolným klesáním zpět do centra.

Vodopád Szklarki je jedním ze zastavení naučné Valonské stezky

Valonská cesta

Sklářská Poruba (PL) – Orlí skála – řeka Kamienna – vodopád Szklarki – Stará valonská chata – Muzeum Země – Dům Vlastimila Hofmana – Zlatý výhled – Chybotek – Sklářská Poruba

7 km, převýšení 100 m

Kdo by v názvu polské naučné stezky hledal spojitost s belgickými Valony, jednou ze dvou kulturně-politických skupin obyvatel západoevropské přímořské země, nechal se svést na sces-tí přichystané pro návštěvníky neznalé polské podkrkonošské historie. Valoni byli středověcí obyvatelé severní Itálie, kteří sem přicházeli jako prospektoři, protože byli znalí přírodních podmínek poukazujících na výskyt sklářských

minerálů a drahého kamení. V češtině se pro ně ujalo pojmenování Vlaši, které je nám již mnohem bližší. Přeneseně se tak říkalo cizincům, kteří přišli do Krkonoš hledat nerostné bohatství. Valonská stezka se začátkem ve Sklářské Porubě, mineralogickým hlavním městě Polska na severní straně Krkonoš, vám přiblíží život Valonů, těžbu nerostných surovin a dost možná podkryje mnohá tajemství a poklady

Krkonoš. Jediným nedostatkem pěkné vycházkové trasy jsou chybějící české překlady jednotlivých informačních tabulí. V tomto ohledu může posloužit českojazyčná verze webových stránek města Sklářská Poruba, kde je dostupný zkrácený popis jednotlivých zastavení a konečků i tato brožura.

Sklářská Poruba (polsky Szklarska Poręba) je městečko s necelými sedmi tisíci obyvatel schoulené na úpatí Krkonoš, podél toku řeky Kamienné. Její vznik je spojen s rokem 1366, kdy Sklářská Poruba získala městská práva. Původní význam města opřený o sklářství a dřevorubectví dnes zcela překryl turistický ruch. V zimě je Sklářská Poruba vyhledávaným centrem zimních sportů, zejména sjezdového lyžování, jež tu nachází ideální podmínky. Výrazný vršek vypínající se na obzoru nad městem je Jínonoš,

polsky Szrenica (1 362 m n. m.) V sezoně v penzionech a hotelích Sklářské Poruby může složit hlavu až deset tisíc návštěvníků. Valonskou historii spojenou s hledačstvím drahých kamenů a sklářských surovin tu připomínají dvě muzea věnovaná mineralogii a geologii. Mineralogické muzeum i Muzeum Země se nacházejí přímo ve městě.

Stezka vychází od kostela Matky Boží Růžencové, kde je místo k zaparkování auta. Parkoviště se nachází u nejstaršího dochovaného kostela ve městě, jenž pochází z poloviny sedmáctého století. U kostela odpočívají příslušníci významného rodu Preusslerů, kteří zde založili a vlastnili sklárny. Všimněte si podivných znaků, které budete v průběhu cesty potkávat vyryté do kamení a skal. Autory byli Valoni a o jejich významu se dozvíte na jednotlivých zastaveních.

Kostel Matky Boží Růžencové

Detail náhrobního kamene

Soudní lípa s připraveným zastavením a odpočívadlem

Dům Vlastimila Hofmana hostí stálou výstavu ze života a díla malíře Krkonoš

Prvním zastavením na sedmikilometrovém okruhu je takzvaná Soudní lípa. V místě, kde stojí mohutný strom, se nacházela nejstarší část Sklářské Poruby a valonská osada. Pod lípou vykonával fojt (rychtář) právo nad provinilými občany sklářské osady. Stávala tu také krčma, která měla kromě občerstvovací funkce tradiční roli informačního střediska. Chtěl-li nově příchozí zjistit, co se děje ve městě, najít práci, či poradit s další cestou, musel nejprve do krčmy. Sklářskou tradici města představuje zastavení na místě dnes již zaniklé nejstarší sklárny, která je známá už kolem roku 1366. Pravděpodobně je ale ještě starší.

Vitriol byl středověký oblíbený jed, což je nápoděda k významu názvu zastavení Witriolejnia. Zde označuje podnik, kde se ze zlata hlupáků neboli pyritu vyráběla kyselina sírová. Pyrit se sem dovážel z naleziště v dolech nedaleko Zbojnických skal. Až do devatenáctého století byla zdejší výroba kyseliny sírové největší v celém Prusku. V kameňném korytu řeky Kamienné se ve středověku rýžovalo zlato a drahé kamení. Názvy přítoků Kamienné jsou dokladem o hledačské činnosti. Kousky rud vyplavoval Rudník, Zlatý potok je pojmenován podle nálezů zlatých šupinek. Kdo ví, zda se v Safírové strouze skutečně nacházely stejnojmenné drahokamy. V soutěsce Szklarki podle hukotu narazíte na vodopád, jenž spadá z výšky třinácti metrů zužující se kaskádou. Kouřový kámen nebo také záhnědu, jíž si Valoni velmi cenili, nacházeli právě v okolí vodopádu na potoce Szklarka.

Novodobí Valoni v čele s velmistrem Sudetského valonského bratrstva mají své sídlo ve Staré valonské chatě. Bratrstvo sdružuje od roku 1999 hledače nerostů a drahých kamenů a milovníky

zdejší historie. V souvislosti s otevření Valonské cesty se ve Sklářské Porubě konal slavnostní průvod valonského bratrstva. V Muzeu Země si můžete prohlédnout krkonošské minerály. Svou mineralogickou sbírku zde můžete rozšířit o ametysty, které byly v Krkonoších hojně nacházeny, ale i o drahé kameny z různých koutů světa. Prohlédnout si také můžete valonský skanzen. Dobroty z Hladové krčmy uspokojí i největšího hladovce a navíc zde můžete ochutnat krajové i ryze valonské speciality. Jak asi chutná valonská placka či valonský žurek?

Připadá vám jméno Vlastimil Hofman zvláště nepolské, neřku-li české? Na zastavení u domu Vlastimila Hofmana se o tomto významném poválečném malíři Krkonoš dozvíte více. Prozradíme jen, že byl českého původu, odtud tedy jeho jméno.

Naši sousedé na Valonské stezce vystavěli hrob ducha nejvyšších českých hor Krakonoše, který u jednoho ze zastavení na věky odpočívá poté, co se jeho hory změnily k nepoznání lidskou činností. Vyhnán zlými lidmi zemřel Krakonoš žalem a odpočívá právě zde.

Na zastavení zvaném Zlatý výhled se vám naskytne jeden z nejkrásnějších výhledů na Krkonoše. Z polské strany uvidíte srázy Sněžných jam, Vysoké kolo a Szrenici, která je v zimním období vyhledávaným střediskem sjezdového lyžování. Pohled na masiv Krkonoš, který se v Polsku strmí mnohem více než na české straně, je opravdu monumentální.

Proslulý český inženýr Pavel Pavel, jenž s pomocí tradičních a znalostí statiky rozhýbal sochy na Velikonočním ostrově a dal do pořádku několik viklanů, by na zastavení zvaném Chybotek jistě zajásal. Zdejší viklan – kámen, jímž jde pohnout pouhým pohybem ruky a užitím lidské síly navzdory jeho značné hmotnosti – je zcela funkční a váže se k němu zajímavá valonská legenda. Žulový balvan je prý vstupem k pokladům a jako takový měl pro Valony veliký význam. Pokaždé, než se vypravili za dalším hledáním pokladů, sešli se u Chybotku, kde vykonali obřady za zdárnou výpravu i zachování životů hledačů. Pro zájemce o další zážitkovou trasu je ve Sklářské Porubě připravena Cesta hledačů pokladů.

Krkonošův hrob

Přírodní viklan Chybotek

Horskou stezkou

Vydala Správa Krkonošského národního parku v roce 2015

Text: © Jana Feistauerová

Grafická úprava: 2123design

Fotografie: © Kamila Antošová, Radek Drahný, Petra Doležalová, Jan Štursa, Tomáš Koblížek

Fotografie na titulní straně: © Radek Drahný

© 2014, Správa Krkonošského národního parku,
Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí

Vytištěno na recyklovaném papíře.

ISBN: 978-80-87706-65-7

112

SOS

150

HASÍČI

155

LÉKÁŘ

158

POLICIE

602 448 338 nebo 1210

(+48) 985 nebo 601 100 300

HORSKÁ SLUŽBA (CZ) / GOPR (PL)